

Rubrikerna som formar verkligheten

En kritisk diskursanalys om hur nyhetstidningar konstruerar bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga

Wilma Värn & Vera Sandh

Handledare: Axel Ågren

The headlines that shape reality

A critical discourse analysis of how newspapers construct the image of the social services' work with children and young people

Wilma Värn & Vera Sandh

Tutor: Axel Ågren

Sammanfattning

Syftet med studien är att bidra till en fördjupad förståelse av hur svenska nyhetstidningar genom sina skildringar formar bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga. Studien bygger på en kvalitativ analys av 40 tidningsartiklar från lokala, regionala och nationella tidningar publicerade under 2024. Det empiriska materialet har samlats in via databasen Retriever och analyserats med hjälp av kritisk diskursanalys, utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv.

Analysen fokuserar på hur återkommande språkliga formuleringar och begrepp i nyhetstidningar bidrar till att konstruera socialtjänstens arbete med barn och unga samt hur socialtjänsten, barn och unga positioneras i dessa beskrivningar. Resultatet visar att nyhetstidningars skildringar präglas av fyra övergripande diskurser. Socialtjänsten konstrueras återkommande som ett institutionellt misslyckande, där fokus riktas mot brister, sena insatser och allvarliga konsekvenser för barn och unga. Vidare framträder en diskurs där socialtjänsten framställs som ett hot mot familjen genom språk som betonar tvång, ingripanden och maktutövning. En tredje diskurs konstruerar socialtjänsten som ett administrativt system där byråkrati och administrativa rutiner ges stort utrymme. Samtidigt identifieras en diskurs där socialtjänsten framställs som hjälpsamt men ifrågasatt aktör, vilket visar på en mer motstridig bild där stödjande insatser samexisterar med misstro och kritik.

Studiens slutsats är att nyhetstidningars språkliga konstruktioner i stor utsträckning bidrar till att reproducera problemorienterade och förenklade bilder av socialtjänstens arbete med barn och unga. Dessa skildringar kan riskera att påverka allmänhetens förståelse av socialtjänstens uppdrag, professionens legitimitet och förtroendet för socialtjänsten, samtidigt som de komplexa villkor och professionella bedömningar som präglar arbetet ges begränsat utrymme i nyhetsrapporteringen. Studien bidrar därmed till en fördjupad förståelse av hur nyhetstidningars språk formar bilden av socialtjänstens arbete i relation till barn och unga i ett samhälleligt sammanhang.

Nyckelord: socialtjänsten, barn och unga, nyhetstidning, kritisk diskursanalys, socialkonstruktionism

Förord

Arbetet med uppsatsen har varit både lärorikt och krävande. Under arbetets gång har vi ställts inför metodologiska och analytiska utmaningar, särskilt genom valet av en ansats som till en början var ny för oss. I efterhand kan vi dock konstatera att arbetet gett oss värdefulla kunskaper och en fördjupad förståelse för hur språk i nyhetstidningar kan bidra till att forma föreställningar om socialtjänstens arbete med barn och unga.

Vi vill rikta ett varmt tack till varandra för ett bra samarbete, tålamod och för att vi stöttat varandra genom hela arbetet. Vi vill även tacka vår handledningsgrupp vid Linköpings universitet för värdefull återkoppling samt vår handledare Axel Ågren för kloka råd, konstruktiv vägledning och stöd genom hela processen.

Generativ AI eller AI-assisterade tekniker/teknologier har inte på något sätt används för att planera, skriva eller i utförandet av väsentliga författande uppgifter (inklusive referenshantering) i detta manuskript. Författarna försäkrar att de själva, utan stöd av AI, har genomfört och författat arbetet.

Norrköping i Januari 2026

Wilma Värn & Vera Sandh

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Inledning och problemformulering	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
2. Bakgrund	3
2.1 Socialtjänsten	3
2.2 Media	4
3. Tidigare forskning	5
3.1 Medierapportering i ett samhällsperspektiv	5
3.2 Mediebilderna av socialt arbete	6
3.3 Effekter av mediala rapporteringar av socialt arbete	8
3.4 Sammanfattning av tidigare forskning	10
4. Teoriansknytning	12
4.1 Socialkonstruktionism	12
4.2 Kritisk diskursanalys	13
5. Metod	15
5.1 Urval	15
5.2 Bearbetning av empiriskt material	16
5.3 Analys	17
5.4 Forskningsetiska överväganden	19
5.5 Metoddiskussion	21
6. Resultat och analys	23
6.1 Socialtjänsten som institutionellt misslyckande	24
6.2 Socialtjänsten som hot mot familjen	28
6.3 Socialtjänsten som administrativt system	32
6.4 Socialtjänsten som hjälpande men ifrågasatt aktör	36
7. Diskussion	41
7.1 Diskussion och slutsats	41
7.2 Kritisk reflektion	47
7.3 Studiens kunskapsbidrag och framtida forskning	50
8. Referenslista	52

1. Inledning

1.1 Inledning och problemformulering

Denna kvalitativa studie behandlar hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar. Genom en analys av tidningsartiklar undersöks återkommande språkliga begrepp och formuleringar samt hur socialtjänsten, barn och unga positioneras i nyhetsrapporteringen.

Aktuell statistik från Socialstyrelsen (2025) visar att 26 300 barn och unga fick heldygnsinsatser under 2024, vilket innebär en ökning från föregående år och särskilt tydligt bland 7–9 åringar. Därtill hade 35 300 barn och unga minst en behovsprövad öppenvårdsinsats och socioekonomiska skillnader framträder tydligt då barn i mer utsatta områden får nästan fyra gånger mer heldygnsvård än barn i områden med goda förutsättningar (Socialstyrelsen 2025, s. 1-4). Socialtjänstens arbete regleras i portalparagrafen 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (SFS 2025:400) där det framhålls att verksamheten ska främja trygghet, jämlikhet och integritet. De övergripande målen och grundläggande värden som präglar socialtjänsten bygger på principen om alla människors lika värde och rätt till social trygghet, omsorg samt stöd (Socialstyrelsen 2021, s. 34).

Stanfield och Beddoe (2013) belyser att socialt arbete och i synnerhet det myndighetsutövande barnskyddet ofta framställs på ett negativt och problemfokuserat sätt i nyhetsmedier. Mediala skildringar beskrivs i stor utsträckning bygga på bristfällig eller vinklad information, vilket kan få långtgående konsekvenser för både professionen och de barn som är i behov av stöd. Konsekvenser som att socialarbetare kan uppfattas som oprofessionella och att kvaliteten på arbetet kan försämrats (Stanfield & Beddoe 2013, s. 41–43). I linje med detta belyser Swärd och Starrin (2016) att medier har en central roll i att forma allmänhetens uppfattningar om sociala problem genom att välja vilka händelser som uppmärksammas och gestaltas. Särskilt frågor som rör barn, unga och socialtjänstens arbete tenderar att skildras på ett dramatiserat och konfliktorienterat sätt, vilket kan förstärka emotionella reaktioner i samhället. Utöver detta framhåller Swärd och Starrin att socialtjänstens möjlighet att bemöta kritik försvåras på grund av sekretess, vilket riskerar att förstärka förenklade bilder av verksamheten (Swärd & Starrin 2016, s. 404–405).

Samtidigt verkar socialtjänsten i ett samhälle där nyhetsmedier utgör en väsentlig aktör i människors vardag och för förståelsen av sociala problem. Genom dagspress, radio, tv och internet når media ut till stora delar av befolkningen, vilket ger dem både inflytande och makt över människors uppfattningar samt åsiktsbildning. Den omfattande spridningen medför att media potentiellt kan påverka hur sociala problem förstås och diskuteras i samhället (Hadenius, Weibull & Wadbring 2011, s. 17–18). Mot denna bakgrund utgör nyhetstidningar en central del för hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras och tilldelas mening. Boréus (2022) lyfter fram hur texter utgör en väsentlig del av vardags- och samhällslivet och bidrar till att forma hur individer uppfattar samt tolkar sin omvärld. I vardagen omges människor ständigt av olika typer av texter i nyhetsmedia, reklam, sociala medier och offentliga informationskanaler. Dessa texter bidrar tillsammans till att skapa samt upprätthålla föreställningar om samhället (Boréus 2022, s. 181).

Sammantaget pekar tidigare forskning på att nyhetstidningar har stor betydelse för hur bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga formas. Tidigare studier har i stor utsträckning fokuserat på övergripande frågor, såsom medias påverkan på professionens legitimitet, socialarbetares yrkesroll eller enskilda fall. Färre studier har däremot riktat fokus mot hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i nyhetstidningar genom återkommande språkliga begrepp och formuleringar.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att bidra till en fördjupad förståelse av hur svenska nyhetstidningar genom sina skildringar formar bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga. Studien syftar även till att belysa hur nyhetstidningarnas sätt att beskriva socialtjänsten kan bidra till olika förståelser av myndighetens uppdrag och roll i samhället.

För att besvara studiens syfte utgår vi från följande frågeställningar:

- Hur konstrueras socialtjänstens arbete med barn och unga i svenska nyhetstidningar?
- Hur positioneras socialtjänsten, barn och unga i nyhetsrapportering som rör socialtjänstens arbete med barn och unga?

2. Bakgrund

2.1 Socialtjänsten

Socialtjänstens verksamhet regleras genom socialtjänstlagen (SFS 2025:400) som är en målinriktad ramlag. I lagens portalparagraf anges de grundläggande värderingarna för socialtjänstens arbete, vilka utgår från principen om alla människors lika värde samt rätten till social trygghet, vård och omsorg. Enligt Socialstyrelsen (2021) är socialtjänstens uppdrag att främja människors sociala och ekonomiska trygghet, jämlika levnadsvillkor och delaktighet i samhället samt bygga på respekt för individens självbestämmande och integritet (Socialstyrelsen 2021, s. 34).

I 3 kap. 1-2 §§ socialtjänstlagen (SFS 2025:400) betonas det vidare att barnet ska stå i fokus vid alla åtgärder som rör barn. Lagen anger likaså att barn ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och att dessa ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. Vid beslut om vård- och behandlingsinsatser ska barnets bästa vara vägledande. I Socialstyrelsens (2023) handbok *Utreda barn och unga* framkommer det att barn och unga har rätt till en trygg och säker uppväxt. När vårdnadshavare inte förmår ta fullt ansvar för sina barn har samhället ett ansvar att ge stöd och skydd för att förebygga en negativ utveckling. Socialtjänstens arbete styrs av ett omfattande regelverk som reglerar hur utredningar ska genomföras, vilka insatser som kan ges samt hur uppföljning ska ske. Arbete med barn och unga styrs av flera regler och principer som syftar till att säkerställa barns rätt till trygghet, omsorg och skydd. Dessa principer återfinns både i barnkonventionen och svensk lagstiftning (Socialstyrelsen 2023, s. 5, 22).

Socialtjänstens arbete omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) som reglerar hur allmänna handlingar får registreras, hanteras och lämnas ut. Syftet med sekretessen är att skydda enskildas personliga integritet och att förhindra att känsliga uppgifter sprids obehörigt. Bestämmelserna innebär att uppgifter inte får röjas, vare sig muntligt, genom utlämnande av handlingar eller på annat sätt. Sekretessreglerna begränsar därmed både rätten att ta del av allmänna handlingar och yttrandefriheten, i vissa situationer med syfte att skydda enskilda personer.

2.2 Media

Under senare år har nyhetskonsumtionen förändrats, både vad det gäller vilka plattformar som används och hur människor tar del av nyheter. Efter en längre period där nyhetskonsumtionen och dagstidningsläsningen minskade ökade det igen under coronapandemin. Enligt statistik från Mediebarometern har nyhetsanvändningen därefter legat på en stabilt hög nivå i befolkningen. De traditionella nyhetsmedierna har en fortsatt stark ställning i samhället. Framför allt är SVT, Sveriges Radio, morgontidningar och TV4 de medier som flest använder för att ta del av nyheter och dessa har även högt förtroende bland allmänheten. Samtidigt har en tydlig förskjutning skett från tryckt till digital tidningsläsande. Under perioden 2010-2018 minskade dagstidningsläsningen men har därefter åter ökat, främst genom digital läsning medan pappersläsandet fortsatt att minska. Ungefär hälften av alla svenskar i åldern 9-85 år har tillgång till en dagstidningsprenumeration, en nivå som varit relativt stabil sedan 2016. Sammantaget visar detta att dagstidningar, både i tryckt och digital form fortsatt är viktig källa för nyheter i det svenska samhället (Mediemyndigheten 2025, s. 23-24).

Thompson (1995) menar att kommunikation är sociala processer där människor och institutioner skapar, bevarar och sprider innehåll som bär mening. Med utvecklingen av moderna medier har dessa processer förändrats genom att information kan nå betydligt fler människor och över längre avstånd. Medier gör det möjligt för budskap att förmedlas trots att avstånd och tid skiljer människor åt, samtidigt som meningsfullt innehåll i allt större utsträckning kommit att behandlas som en vara. Thompson betonar att kommunikation via medier inte kan förstås isolerat utan måste ses som sammanvävd med de sociala miljöer där den produceras och får sin betydelse (Thompson 1995, s. 10-11).

3. Tidigare forskning

I detta avsnitt redogörs för tidigare forskning som är central för att förstå hur socialtjänstens arbete med barn och unga formas och positioneras genom beskrivningar i nyhetstidningar. Avsnittet är tematiskt disponerat och inleds med en översikt över mediernas funktion i ett samhällsligt perspektiv, där medier framställs som aktörer som påverkar hur samhällsfrågor och samhällsaktörer skildras i samhällsdebatten. Därefter följer en genomgång av forskning som belyser mediebilderna av socialt arbete. Avslutningsvis presenteras tidigare forskning som behandlar de effekter som medial rapportering kan få för professionens legitimitet, handlingsutrymme och allmänhetens tillit.

Litteratursökningen som ligger till grund för litteraturöversikten har genomförts i databaserna LIU Journal och Scopus, vilka valdes utifrån deras relevans och vetenskapliga tillförlitlighet inom det socialvetenskapliga forskningsfältet. Sökorden inkluderade social service, child protection, mediarepresentation och portrayal. Urvalet begränsades till peer-reviewed tidskrifter för att säkerställa vetenskaplig kvalitet.

3.1 Medierapportering i ett samhällsperspektiv

Medier utgör en central samhällslig roll som inte enbart återger verkligheten, utan aktivt bidrar till att forma hur människor uppfattar och tolkar sin omvärld. Couldry (2012) hävdar att medierna “installerar” världen i vardagens rutiner genom att skapa gemensamma referensramar för vad som uppfattas som verkligt och relevant. Genom dessa referensramar bidrar medierna till att forma sociala och kulturella föreställningar om samhällsliga institutioner samt fenomen (Couldry 2012, s. 2-4).

I linje med detta belyser Hodkinson (2017) hur nyhetsrapportering ofta framställs som objektiva återgivningar av verkliga händelser, samtidigt som han problematiserar denna föreställning genom att visa att nyhetsinnehåll är resultatet av redaktionella urval och kulturella värderingar. Vidare beskrivs identifierade nyhetsvärden som styr urvalet av händelser och hur de presenteras. Exempel på sådana faktorer är bland annat hur ofta något inträffar, om händelsen är oväntad samt om den har negativ karaktär. Tillsammans bidrar till att vissa berättelser får större medialt utrymme än andra. Detta urval påverkar inte enbart vad som rapporteras utan likaså hur berättelser konstrueras. Journalister beskrivs som “vår tids

professionella berättare” och de fattar en rad beslut om vinkling, språk och bildval som formar läsarens tolkning av en händelse (Hodkinson 2017, s. 121–126).

Denna förståelse av medier som aktiva samhällsaktörer återkommer i Strömbäcks (2011) studie av svenska journalister och politiker. Han visar att mediernas funktion har förändrats från att främst sprida information till att utöva ett betydande inflytande över samhällsfrågor. Medierna framträder som en självständig aktör med makt att avgöra vilka frågor som uppmärksammas och hur de tolkas. Studien visar även att politiska aktörer i allt högre grad anpassar sitt agerande efter vad som uppfattas som tilltalande för medierna, vilket i förlängningen kan vara något som påverkar deras prioriteringar, handlingsutrymme och värderingar (Strömbäck 2011, s. 431–435).

3.2 Mediebilden av socialt arbete

Flera studier visar att socialtjänstens arbete ofta framställs negativt i medier. I en svensk kontext undersöker Blomberg (2019) hur nyhetsmedier framställer socialtjänstens arbete och socialarbetares situation genom att analysera nyhetsmedia samt medieinlägg. Studien visar att kris och misslyckanden framträder som de mest dominerande beskrivningarna genom språkliga uttryck såsom “we’re on our knees” och “going downhill fast”. Studien analyserar hur sådana ordval skapar en dramatisk ton som aktivt formar läsarens uppfattning om socialtjänstens situation (Blomberg 2019, s. 229, 240–241). Nyhetsmediernas berättelser förstärks genom känsloladdade metaforer, specifika fall samt dramatiska rubriker. I dessa beskrivningar framställs socialarbetare som utmattade och maktlösa, medan politiker och chefer förskjuter ansvarsfrågan till bristfälliga rutiner eller strukturella orsaker. Denna återkommande framställning riskerar att påverka hur socialt arbete uppfattas i samhället samt förstärka föreställningen om ett socialt system i kris. Blomberg betonar därför behovet av en mer balanserad medierapportering där framgångar och förbättringar erhåller mer utrymme (Blomberg 2019, s. 242–244). Studien synliggör därmed hur språk i nyhetstidningar inte enbart beskriver socialtjänsten, utan också bidrar till att forma hur verksamheten uppfattas i samhället.

Liknande mönster återkommer i Brunnbergs (2001) studie, vilken baseras på intervjuer och enkätsvar från socialarbetare i början av 2000-talet. Studien uppmärksammar hur medial uppmärksamhet kan påverka både policy, praktik och socialarbetares professionella status i

Sverige och Finland. Enligt Brunnberg kan medial publicitet initiera byråkratiska kriser, där kritik eller skandalisering leder till organisatoriska förändringar. Detta kan dessutom leda till att attityder inom professionen förändras, särskilt när medierna belyser frågor som rör etik och maktutövning (Brunnberg 2001, s. 40–41).

Den svenska och nordiska mediebildens av socialtjänsten återspeglar ett mönster som även identifieras internationellt. Gibelman (2004) påvisar liknande tendenser i amerikanska medier, där socialarbetare i stor utsträckning framställs som maktfulla och byråkratiska aktörer inom TV-produktioner snarare än stödjande hjälpinsatser. De porträtteras som individer som har inflytande över människors liv genom sin myndighetsposition med fokus på begrepp som kontroll och tvång, vilket konstruerar en bild av sociala myndigheter som distanserade. Samtidigt beskrivs socialarbetare som bakbundna av det egna systemet, vilket skapar en motsägelsefull diskurs där socialarbetare både framställs som auktoritära och oförmögna att agera. Artikeln belyser hur dessa diskurser påverkar det allmänna förtroendet, socialarbetares självbild samt bidrar till att reproducera samhällsliga maktstrukturer. Gibelman framhåller vikten av att professionen intar en mer aktiv roll i medier och utmanar de negativa mediala berättelser som ofta präglar offentligheten (Gibelman 2004, s. 332–333).

Likaså i brittisk kontext visar forskningen hur socialt arbete länge varit ett föremål för intensiv mediabevakning. Stanfield och Beddoe (2013) beskriver hur mediabevakningen av socialt arbete i Storbritannien ökade avsevärt under 1970-talet, i synnerhet avseende sociala myndigheters ansvar inom barnskyddet. Uppmärksamhet väcktes initialt av en offentlig utredning efter ett barns död, där fokus riktades till socialarbetarens roll i utredningen. Efterföljande utredningar av fall med barnmisshandel förstärkte det mediala intresset, vilket bidrog till en stark känsla av osäkerhet, misstro och stark kritik gentemot sociala myndigheter (Stanfield & Beddoe 2013, s. 42).

I en senare nyzeeländsk studie av Staniforth och Beddoe (2017) framkommer att socialarbetare ofta synliggörs först när något har gått fel i arbetet. Studien utgår från en kvalitativ analys av nyhetsartiklar om barnskydd och visar att rapporteringen i hög grad fokuserar på fall där barn varit illa, felaktiga placeringar eller bristande uppföljning. Sociala myndigheters insatser förknippas främst med misslyckanden, brister och kritik från olika samhällsaktörer. Studien belyser hur sociala myndigheters åtgärder som inte uppnått det

förväntade resultatet framställs genom starkt laddade rubriker, med betoning på skuld och misslyckanden (Staniforth & Beddoe 2017, s. 11–13).

Forskningen visar också hur medial rapportering ofta utgår från vuxnas perspektiv. Popović och Kampać (2017) visar i sin kroatiska studie att medier i hög utsträckning underrepresenterar barn som lever i samhällsvård samt att rapporteringen ofta är problemorienterad. Studien bygger på en kvantitativ innehållsanalys av artiklar från nationella och regionala dagstidningar. Resultatet visade att socialarbetare och vårdssystemet ofta beskrivs ur ett kritiskt perspektiv, särskilt när separationen från biologiska föräldrar skildras utifrån föräldrarnas perspektiv. Studien visar dessutom att barns rätt till delaktighet i medier försummas, med anledning av att deras egna perspektiv sällan inkluderas och att deras privatliv regelbundet kränks genom att deras identitet avslöjas (Popović & Kampać 2017, s. 144–145).

Samlat framträder en liknande problematik i både svensk och internationell forskning, där socialt arbete återkommande skildras genom berättelser om brister och konflikter snarare än komplexitet och framgång. Socialarbetare konstrueras som maktlösa, utmattade och byråkratiska medan barns perspektiv sällan ges utrymme. Dessa återkommande diskurser riskerar att befästa en bild av sociala myndigheter som både bristfälliga och distanserade från människorna de är avsedda att stödja. Detta visar på ett genomgående behov av att förstå hur mediebilderna påverkar synen på socialt arbete och socialtjänstens roll i samhället.

3.3 Effekter av mediala rapporteringar av socialt arbete

Tidigare forskning synliggör att socialarbetare i stor utsträckning uppfattar medias beskrivning av professionen som negativ, där särskilt nyhetsmedier framträder som den främsta källan till den negativa rapporteringen. I en amerikansk enkätstudie framkommer att socialarbetare ofta upplever att dessa mediala beskrivningar tenderar att ge en förenklad och negativ bild av det sociala arbetets praktik. När medias representationer präglas av negativa eller stereotypa framställningar kan detta medföra omfattande konsekvenser för professionens legitimitet och status. Sådana skildringar riskerar att underminera allmänhetens förtroende för sociala myndigheter och samtidigt påverka socialarbeters professionella självbild, arbetsmoral, rekrytering samt yrkesmässiga uthållighet (Zugazaga, Surette, Mendez & Otto 2006, s. 633).

Liknande resultat redovisas i en svensk studie av Nilsson, Nordfeldt och Landstedt (2025), där mediernas rapportering framhålls som en avgörande faktor i skapandet samt upprätthållandet av negativa föreställningar om socialtjänsten. Socialarbetarna framför att media i stor utsträckning betonar kritik, misstag och missförhållanden. Rapporteringen beskrivs som återkommande förenklad och delvis missvisande, eftersom centrala sammanhang utelämnas eller innehåller felaktigheter. Ytterligare en konsekvens av medias rapporteringar är att socialtjänstens möjlighet att nyansera eller korrigera missvisande information begränsas av sekretesslagstiftningen (Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025, s. 11). Samtidigt nyanseras denna bild i en svensk studie av Nilsson, Egan Sjölander och Landstedts (2024) som undersöker sambandet mellan människors nyhetsvanor, tillit till nyhetsmedier och förtroende för socialtjänsten. Resultatet visar att vare sig typen av nyhetskälla eller omfattningen av mediekonsumtion har någon tydlig betydelse för hur mycket tillit människor känner till socialtjänsten. Däremot framkommer att personer med högt generellt förtroende för nyhetsmedier tenderar att uppvisa högre tillit till socialtjänsten (Nilsson, Egan Sjölander & Landstedt 2024, s. 1051–1053). Författarna lyfter att detta resultat utmanar den vanliga uppfattningen att negativ framställning i medier leder till lägre förtroende. I stället framhåller de att förtroende för socialtjänsten skapas i en bredare samhällscontext, där människors övergripande tillit för offentliga aktörer har en central roll (Nilsson, Egan Sjölander & Landstedt 2024, s. 1054–1056).

På liknande sätt belyser Ayre (2001) mediernas betydelse utifrån en genomgång av tre decenniers brittisk nyhetsrapportering. Studien identifierade medias rapportering som en av tre samverkande faktorer som påverkat utformningen av barnskyddsarbete. Exponeringen av ett flertal fall av myndighetsingripanden bidrog till ett klimat präglat av misstro och skuld. I den mediala rapporteringen framstod sociala myndigheters agerande vanligen som bristfälligt och problematiskt. Den mediala granskningen resulterade inte enbart i en rad offentliga utredningar och skärpta riktlinjer, utan bidrog likaså till en kultur av självkritik och försiktighet inom barnskyddsarbetet. Ayre synliggör vidare hur nyhetsmedias behov av att skapa omedelbarhet och dramatik påverkar urvalet av rapporterade händelser, vilket resulterar i en betoning av exceptionella och dramatiska fall. Detta leder följaktligen till en överdriven oro och rädsla för risker bland allmänheten (Ayre 2001, s. 887–889).

3.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Sammantaget visar forskningen att socialtjänstens arbete regelbundet framställs negativt i medier, både i Sverige och internationellt. Blomberg (2019) och Gibelman (2004) beskriver socialarbetare som utmattade, maktlösa eller byråkratiska. I dessa beskrivningar förskjuts ansvaret för brister ofta till strukturella faktorer eller politiska aktörer. De internationella studierna visar vidare att socialarbetare främst synliggörs när det skett ett fel samt att barns egna perspektiv sällan inkluderas (Staniforth och Beddoe 2017; Popović och Kampać 2017). Forskningen indikerar att medierapporteringen kan påverka professionens legitimitet, socialarbetares självbild, arbetsmoral samt rekrytering (Zugazaga et al. 2006; Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025). Samtidigt framhålls att allmänhetens förtroende för socialtjänsten också formas av bredare samhällelig tillit till offentliga aktörer och medier (Nilsson, Egan Sjölander & Landstedt 2024). Den samlade forskningen pekar därmed mot ett komplext samspel mellan mediala skildringar, allmänhetens förtroende och professionens egen självbild. I studien förstås detta samspel inte som att nyhetstidningarnas skildringar ensamt avgör hur socialtjänsten uppfattas, utan som en ömsesidig process där nyhetstidningar, professionen och allmänheten påverkar hur socialtjänstens arbete förstås. Mediala beskrivningar samspelar med människors tidigare erfarenheter och deras generella tillit till samhällsinstitutioner, vilket innebär att nyhetstidningars påverkan kan se olika ut för olika människor och i olika sammanhang.

Mot denna bakgrund tar den aktuella studien avstamp i den tidigare forskningen genom att analysera hur socialtjänstens arbete med barn och unga framställs i svenska nyhetstidningar, med fokus på språkliga konstruktioner och diskurser. Trots att tidigare forskning tydligt visar hur socialtjänsten och socialarbetare framställs i media, finns det få studier som specifikt fokuserar på hur arbetet med barn och unga konstrueras. Majoriteten av studierna behandlar socialt arbete mer generellt eller analyserar enstaka händelser. Detta gör det svårt att få en heltäckande bild av hur nyhetstidningar konstruerar socialtjänstens arbete med barn och unga.

Vidare har diskursanalytiska metoder endast i begränsad utsträckning tillämpats, där analyser vanligtvis baseras på innehåll, statistik eller fallstudier. Genom att tillämpa kritisk diskursanalys kan denna studie undersöka hur språk och diskurser formar förståelser av socialtjänstens arbete med barn och unga. Detta möjliggör analys av aspekter som tidigare forskning noterat men sällan analyserat diskursivt. Den tidigare forskningen utgör samtidigt

en analytisk ram för vår studie och används för att tolka samt diskutera resultaten. Särskilt gällande hur beskrivningar reproduceras och påverkar professionens legitimitet. På så sätt bidrar studien med en fördjupad förståelse av hur nyhetstidningars språk och diskurser formar bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga i ett samhälleligt sammanhang.

Betydelsen av att analysera diskursivt är att en analysen bidrar med en djupare förståelse av hur skildringarna av socialtjänstens arbete med barn och unga i nyhetstidningar ser ut, samtidigt som den kan visa hur dessa beskrivningar kan reproducera och normalisera återkommande föreställningar om myndighetens arbete.

4. Teorianknytning

I detta avsnitt presenteras de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för studien. Inledningsvis redogörs för socialkonstruktionismen som studiens övergripande vetenskapsteoretiska ansats. Därefter introducerar vi Norman Faircloughs (1992) kritiska diskursteori, som utgör det teoretiska perspektiv som används för att förstå hur språk och diskurser formar föreställningar om socialtjänstens arbete med barn och unga i nyhetstidningar.

4.1 Socialkonstruktionism

Socialkonstruktionism är ett teoretiskt perspektiv som utgår från att verkligheten och kunskapen om den formas genom sociala processer, språk och interaktioner mellan människor. Perspektivet kännetecknas av att det ifrågasätter givna föreställningar om världen och människan, samt utmanar föreställningen om att vetenskapliga observationer kan ge en objektiv bild. Enligt detta synsätt framhålls de kategorier och indelningar som tillämpas för att förstå tillvaron som socialt konstruerad snarare än naturligt givna (Burr 2015, s. 1–3).

Berger och Luckmann (2007) synliggör språkets betydelse i skapandet och upprätthållandet av den sociala verkligheten. Genom språket formas erfarenheter till meningsfulla och kategoriserade uttryck, vilket integreras i det kollektiva kunskapsförråd som delas och reproduceras inom samhället. Språket möjliggör således inte enbart kommunikation, utan utgör dessutom ett socialt system med en tvingande karaktär som formar individers sätt att tänka, kategorisera och förstå verkligheten utifrån etablerade språkliga samt kulturella mönster (Berger & Luckmann 2007, s. 49–51).

Socialkonstruktionismen ifrågasätter inte existensen av en materiell verklighet, däremot utgår den från att vår förståelse alltid är bunden till de sociala och språkliga ramar inom vilka den tolkas. Därigenom betonas de processer som formar, vidmakthåller och emellanåt omförhandlar de sociala konstruktionerna av kunskap och sanning (Allwood & Erikson 2017, s. 147–148). Mot bakgrund av studiens syfte att undersöka hur socialtjänsten porträtteras i nyhetstidningar används socialkonstruktionismen som teoretiskt ramverk. Detta för att belysa hur representationer av socialtjänsten i nyhetstidningar inte enbart speglar verkligheten utan även aktivt reproducerar normer och värderingar om verksamheten.

4.2 Kritisk diskursanalys

Ett kritiskt diskursanalytiskt perspektiv inspirerat av Fairclough (1992) är ett analytiskt och ifrågasättande sätt att granska språkets roll i att forma vår syn på världen. Perspektivet betonar vikten av att analysera dolda antaganden och normer som påverkar beskrivningen av världen. Faircloughs ansats tillhandahåller dessutom verktyg som gör det möjligt att identifiera hur språket växer fram inom ett specifikt sammanhang (Fairclough 1992, s. 64-65).

Faircloughs tredimensionella modell inom den kritiska diskursanalysen används för att förstå hur makt, språk samt samhälle samverkar. Enligt Fairclough konstruerar olika diskurser sociala identiteter, relationer samt gemensamma sätt att förstå och tolka världen. Språket skapar både vår förståelse av oss själva och andra, våra relationer till varandra samt de system som styr hur vi pratar i olika sammanhang. Språket är en del av strukturer som formas och återskapas av maktförhållanden i samhället (Fairclough 1992, s. 64–65).

Faircloughs tredimensionella modell innebär att varje kommunikativ händelse kan analyseras på tre olika nivåer vilka är text, diskursiv- samt social praktik. Textnivån syftar till att undersöka språket utifrån val av ord och olika uttryck, medan den diskursiva praktiken lägger fokus på hur texter och tal tolkas, sprids samt produceras. Fortsättningsvis avser den sociala praktiken den bredare kulturella samt samhällliga kontexten som kommunikationen är en del av (Fairclough 1992, s. 66, 76–78). De tre nivåerna i modellen är sammankopplade och visar hur språkets konstruktion, tolkning samt samhällliga kontext samspelar. Språket kan därmed både förändra och upprätthålla sociala normer samt strukturer (Winther Jørgensen & Phillips 2020, s. 74–76). Inom kritisk diskursanalys används olika begrepp som hjälpmedel för att belysa hur språket bidrar till att skapa och reproducera maktförhållanden. Några analytiska begrepp är subjektpositionering, modalitet och metafor (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 179–180).

Diskursbegreppet är därmed centralt för att förstå hur språkets användning i nyhetstidningar skapar viss förståelse av socialt arbete och socialtjänstens roll. Genom att tillämpa denna diskursteoretiska utgångspunkt möjliggörs en analys av hur tidningsartiklar i nyhetstidningar inte enbart beskriver socialtjänsten, utan likaså deltar i formandet av samhällliga

föreställningar om barnskydd, ansvar samt professionalitet. På så sätt kan studien bidra med en fördjupad inblick i vilka diskurser inom nyhetstidningar som reproducerar eller utmanar dominerande uppfattningar om socialtjänsten. I avsnitt 5.3 kommer vi att förklara hur vi praktiskt kommer hantera dessa begrepp och den tredimensionella modellen analytiskt.

5. Metod

I detta avsnitt redogörs för studiens metodologiska utgångspunkter och tillvägagångssätt. Avsnittet behandlar val av metod, datainsamling, urval, analysmetod samt etiska överväganden. Studien har en kvalitativ ansats och syftar till att analysera hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar. Texterna som vi analyserat har publicerats i svenska dags- och kvällstidningar och har alla koppling till socialtjänstens arbete med barn och unga. För att analysera det empiriska materialet har en kritisk diskursanalys valts som metod, med inspiration i Norman Faircloughs (1992) tredimensionella modell. Metoden möjliggjorde en undersökning av hur språk både konstruerar och reproducerar olika föreställningar i samhället (Fairclough 1992, s. 64-65).

Kritisk diskursanalys är en analysmetod som har utgångspunkt i att språket inte bara beskriver verkligheten, utan samtidigt skapar den genom att specifika sätt att tala blir dominerande och påverkar hur individer samt samhällsfrågor tolkas. Analysmetoden applicerades för att synliggöra hur diskurser skapar hur grupper, människor eller samhällsproblem uppfattas samt framställs (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 177).

5.1 Urval

Det empiriska materialet i studien omfattar tidningsartiklar från svenska dags- och kvällstidningar som berör socialtjänstens arbete med barn och unga. Urvalet av artiklar genomfördes utifrån ett målstyrt urval som kännetecknas av att material väljs ut strategiskt utifrån sin relevans, snarare än genom slumpmässiga metoder. Detta gjordes för att säkerställa att det empiriska materialet var relevant för studiens syfte och forskningsfrågor (Bryman 2018, s. 496).

När det gäller artiklarnas spridning består materialet av 40 tidningsartiklar publicerade i lokala, regionala och nationella tidningar. Urvalet har gjorts utifrån artiklarnas innehåll och relevans för studiens syfte. Artiklarna har således inte valts ut utifrån vilken artikeltyp, utan utifrån att de behandlar socialtjänstens arbete med barn och unga. Detta innebär att materialet består av flera olika typer av tidningsartiklar. Materialet utgörs huvudsakligen av nyhetsartiklar men inkluderar även intervjuer samt debattartiklar. I studien definieras lokala tidningar genom en huvudsaklig bevakning av en enskild kommun eller ett begränsat

geografiskt område, exempelvis Markbladet och Fagersta-Posten. Regionala tidningar avser större tidningar med bevakning av flera kommuner inom ett län eller en region såsom Sydsvenskan, Östgöta Correspondenten och Smålandsposten. Med nationella tidningar avses rikstäckande nyhetstidningar med nationell spridning, exempelvis Dagens Nyheter och Expressen. Av de 40 analyserade artiklarna kommer åtta artiklar från lokala tidningar, 29 från regionala och tre från nationella nyhetstidningar. Artiklarna samlades in via databasen mediearkivet Retriever. Sökningen genomfördes med sökordet ”socialtjänstens arbete med barn och unga” och filtrerades på publiceringsår 2024 samt medietypen tryckt press. Vi valde att avgränsa sökningen till artiklarna publicerade under 2024 för att säkerställa att det empiriska materialet är aktuellt. Anledningen till att vi valt att avgränsa till det föregående året är eftersom vårt syfte är att undersöka hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i samtida nyhetstidningar. Diskurser är förankrade i tid och kan förändras snabbt. Genom att avgränsa till ett år kan vi analysera ett sammanhängande diskursivt material utan historiska skiften. Materialets omfattning bedömdes vara hanterbart och samtidigt tillräckligt stort för att skapa variation i perspektiv, med representation från både nationell, regional och lokal press. Detta för att skapa en bred och nyanserad analys av hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar.

5.2 Bearbetning av empiriskt material

Efter att det slutgiltiga empiriska materialet identifierats genomfördes en stegvis bearbetning av artiklarna. Arbetet inleddes med en manuell genomgång av de samtliga 175 träffarna på Retriever. Varje artikel lästes igenom i sin helhet och bedömdes utifrån relevans för studiens syfte. Artiklar som endast nämnde socialtjänsten i stort eller där barn och unga inte var en central del uteslöts. Genom denna process inkluderades de 40 artiklar som i huvudsak behandlade socialtjänstens arbete med barn och unga.

Därefter följde flera genomläsningar av materialet för att skapa en övergripande förståelse och preliminärt identifiera diskurser. Materialet sorterades och organiserades för att möjliggöra en strukturerad analys, vilket är förenligt med kritisk diskursanalys där fokus ligger på språkets funktion och de diskursiva mönster som framträder. Sorteringen genomfördes genom att återkommande formuleringar, begrepp och beskrivningar markerades i materialet och därefter jämfördes mellan artiklarna. På så sätt kunde återkommande diskursiva mönster identifieras i materialet.

Analysprocessen inleddes med flera genomläsningar för att skapa en helhetsförståelse av materialet och identifiera preliminära diskurser som är relevanta för studiens frågeställningar. Därefter genomfördes en kritisk diskursanalys med utgångspunkt i analytiska begrepp. Målet var att synliggöra hur olika aktörer, exempelvis socialtjänsten, barn, unga och andra samhällsaktörer framställs samt hur makt, ansvar och normer fördelades genom språket.

Vid genomläsningen av de 40 artiklarna framträdde återkommande diskurser i hur socialtjänstens arbete med barn och unga framställs. Det framkom bland annat olika sätt att konstruera ansvar, aktörer och olika problem. Identifieringen av diskurserna baserades på återkommande språkliga drag och hur olika aktörer beskrevs och relaterade till varandra i materialet.

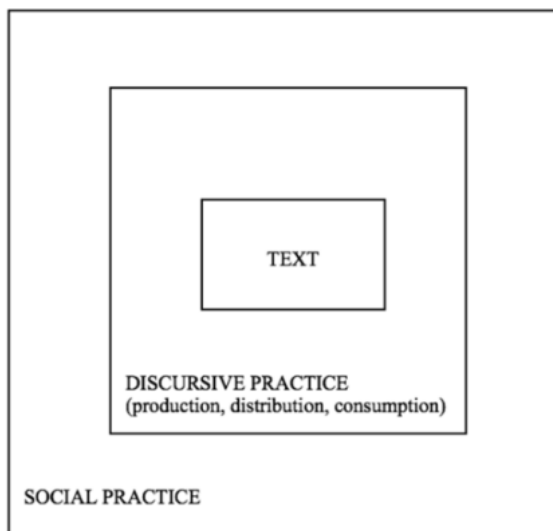
Detta låg till grund för identifieringen av fyra övergripande diskurser i materialet, vilka presenteras och analyseras närmare i resultat- och analysavsnittet. Diskurserna har identifierats utifrån återkommande mönster i samtliga 40 artiklar. Det innebär att en enskild nyhetsartikel inte kan förstås som att den endast tillhör en diskurs. Flera av de diskurserna som identifierats i materialet som helhet kan istället framträda samtidigt i samma artikel. Diskurserna ska därför förstås som analytiska mönster som synliggörs genom hela materialet snarare än som kategorier där varje artikel kan placeras under en enskild diskurs.

5.3 Analys

I vår analys har vi tagit stöd i den arbetsgång som Dahlstedt och Vesterberg (2020) beskriver för kritisk diskursanalys. Deras modell bygger på Faircloughs (1992) tredimensionella ansats. Deras steg för steg beskrivning utgår från de analytiska frågor som Fairclough föreslår för att analysera empiriskt material genom kritisk diskursanalys. Denna struktur har använts för att göra Faircloughs mer teoretiskt avancerade modell mer tillämpbar i vår studie (Fairclough 1992 se Dahlstedt och Vesterberg 2020, s. 179–180).

Med utgångspunkt i denna modell genomfördes analysen i flera sammanlänkade moment som relaterar materialet till Faircloughs tre övergripande dimensioner som skapar en diskurs vilka är text, diskursiv- och social praktik. Den tredimensionella modellen innebar att fokus först riktades på tidningsartiklarnas innehåll och språkliga uttrycksformer, vilket motsvarar

textnivån. Här analyserades vilka diskurser som framträder, vilka formuleringar som används och vilka aspekter av socialtjänstens arbete som framhävs eller utesluts. Denna del av analysen gjorde det möjligt att identifiera vilka grundläggande betydelser och normaliserande antaganden som tidningsartiklarna bygger på. Den diskursiva praktiken analyserades genom att uppmärksamma i vilka sammanhang artiklarna är publicerade och hur dessa produceras samt tas emot. Fokus låg på vilka röster och perspektiv som ges utrymme i artiklarna och hur detta kan påverka förståelsen av socialtjänstens arbete. På den sociala praktikens nivå relaterades texterna till den bredare samhällsrelaterade kontext där de är placerade. I denna del av analysen undersöktes hur exempelvis samhällsförändringar och offentliga diskussioner kan påverka samt påverkas av de diskurser som uttrycks i artiklarna (Dahlstedt och Vesterberg 2020, s. 179–180).

Figur 1: Faircloughs tredimensionella modell (Fairclough 1992, s. 73).

För att analysera dessa tre dimensioner strukturerades analysarbetet i fyra analytiska steg med stöd i de fyra frågor som Fairclough föreslår för att systematiskt undersöka ett empiriskt material genom kritisk diskursanalys (Fairclough 1992 se Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 179). Dessa frågor fungerade som analytiska ingångar för att identifiera centrala mönster och diskursiva drag i artiklarna. Den första frågan “vad är det som sker?” användes för att klarlägga vilka händelser och problem som artiklarna kretsar kring. Genom att undersöka hur skeenden beskrivs och vilka tolkningar som möjliggörs kan det urskiljas vilka berättelser om socialtjänstens arbete med barn och unga som etableras i materialet. Den andra frågan “vilka är det som deltar?” riktades mot att identifiera de aktörer som framträder i artiklarna. I detta

steg analyserades i vår studie hur exempelvis socialtjänsten, barn, unga, föräldrar och andra samhällsaktörer beskrivs och positioneras. Begreppet subjektsposition användes för att synliggöra vilka roller aktörer tilldelas och vilken auktoritet de tillskrivs. Den tredje frågan “vilka relationer framträder?” användes för att undersöka hur aktörerna sedan ställs i relation till varandra. Analysen fokuserade på hur makt, ansvar och konflikter uttrycks samt hur socialtjänstens roll konstrueras i förhållande till andra aktörer i artiklarna. Den fjärde frågan “hur används språket?” utgör ett mer detaljerat steg där de språkliga resurserna granskades. Här analyserade vi hur språkbruket bidrar till att forma och upprätthålla specifika diskurser genom analytiska begrepp som verktyg. Modalitet användes för att påvisa hur starkt påståenden framställs och vilka röster som positioneras som auktoritära. Metaforer visade vidare hur språket skapar olika verklighetsbilder som formar förståelsen och kan dölja maktstrukturer i samhället. Tillsammans erbjöd dessa frågor och begrepp en strukturerad modell att förhålla sig till i analysen av hur tidningsartiklarna skapar mening, fördelar roller och uttrycker maktrelationer i sina skildringar av socialtjänstens arbete med barn och unga (Dahlstedt och Vesterberg 2020, s. 179–180).

5.4 Forskningsetiska överväganden

Vetenskapsrådet (2024) redogör för fyra grundläggande forskningsetiska principer, vilka är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Principen om att göra gott syftar till att forskning ska generera ny kunskap som kan bidra till vetenskaplig och samhällelig nytta. I studien eftersträvades detta genom att belysa hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar, vilket kan bidra till en ökad förståelse för potentiell påverkan på allmänhetens uppfattning och yrkesprofessionens legitimitet (Vetenskapsrådet 2024, s. 57–58).

Principen om att undvika orsaka skada innebär att forskaren har ett ansvar att minimera eventuella negativa konsekvenser av studien och att skydda de individer eller grupper som berörs av forskningsresultatet. Eftersom det empiriska materialet bestod av offentliga tidningsartiklar bedömdes risken för skada, integritetsintrång eller ökad sårbarhet som minimal. Trots detta var det ett etiskt övervägande som vi aktivt tog i beaktning genom att vi kontinuerligt reflekterade över hur materialet presenterades och undvek att återge uppgifter som kunde bidra till stigmatisering eller identifiering av enskilda individer (Vetenskapsrådet 2024, s. 58).

Principen om självbestämmande är främst relevant i forskning som innefattar direkt deltagande av individer. Associerat till studiens kontext kunde principen förstås som ett uttryck för respekt gentemot de individer som nämns i artiklarna. Detta uppnåddes genom ett etiskt medvetet och reflekterande förhållningssätt, vilket syftade till att respektera de individer som indirekt berörs av studien. Vetenskapsrådet uppger vidare att principen om rättvisa handlar om att forskningens nytta och eventuella risker ska fördelas på ett rättvist sätt. I studien innebar det att nyttan främst låg i att synliggöra och problematisera de diskurser som formar allmänhetens bild av socialtjänstens arbete med barn och unga. Detta gjorde vi genom att bidra med en nyanserad förståelse av hur olika diskurser kring socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras och synliggörs i nyhetstidningar. Genom att analysera dessa beskrivningar kunde vi belysa på vilket sätt nyhetsrapportering förstärker, ifrågasätter eller erbjuder alternativa sätt att förstå socialtjänstens arbete med barn och unga (Vetenskapsrådet 2024, s. 58–59).

Vetenskapsrådet framhåller att forskningsetiska principerna är desamma för nätbaserad forskning, däremot bör forskaren särskilt beakta gränsen mellan offentligt och privat material samt de etiska implikationerna av att använda digitalt tillgänglig information. Information publicerat på internet medför inte nödvändigtvis att den kan tillämpas fritt inom forskning utan förgående etiska överväganden. Det empiriska materialet bestod av offentligt tillgängliga tidningsartiklar, vilket kan ses som att det inte fanns någon risk för intrång i personlig integritet. Däremot krävde användningen av materialet att vi var särskilt uppmärksamma på hur personuppgifter hanterades samt att vi undvek att reproducera detaljer som kunde identifiera individer (Vetenskapsrådet 2024, s. 69–70).

Utöver detta redogör Larsson (2005) att god etik syftar till att skydda de individer som berörs av forskningen samt vara varsam i framställningen av personer eller grupper, för att säkerställa att analysen inte leder till missvisande föreställningar (Larsson 2005, s. 22). När namn förekommit i det analyserade materialet har dessa i vissa fall inkluderats i analysen, under förutsättningen att tidningen angivit att namnen är fiktiva. Detta har bedömts som etiskt försvarbart med anledning av att anonymisering redan genomförts av tidningen i samband med publicering. Det har varit av vikt att vi undvikit att reproducera material som kunnat bidra till stigmatisering.

I studiens etiska övervägande aktualiserade vi framför allt dilemman som avsåg gränsdragningen mellan offentligt och privat material samt vårt ansvar vid tolkning och representation. Trots att materialet utgjordes av offentligt tillgängliga tidningsartiklar, kvarstod behovet att se över hur de personer och grupper som omnämndes indirekt kan påverkas. Ett centralt övervägande var därmed att behandla materialet med respekt och ständigt reflektera över de etiska implikationerna av hur socialtjänsten och klienterna framställs.

5.5 Metoddiskussion

Studien är förankrad i en socialkonstruktionistisk ansats, där verkligheten förstås som något som konstrueras genom social interaktion i specifika kontexter (Burr 2015, s. 1–3). Valet av kritisk diskursanalys har i hög grad format hur studien genomförts och vilka resultat som möjliggjorts. Metoden lämpade sig väl för studiens syfte i och med att den gav verktyg för att synliggöra hur språk och diskurser bidrar till att reproducera föreställningar om socialtjänstens arbete med barn och unga. Analysen begränsades därmed inte till textens deskriptiva nivå, eftersom den möjliggjorde en analys som inte begränsades till textens explicita innehåll utan dessutom synliggjorde de diskursiva mönster och maktstrukturer som artiklarna reproducerar (Fairclough 1992, s. 64–65). Samtidigt medför en kritisk diskursanalys en del begränsningar som exempelvis att forskarens tolkningar oundvikligen spelar en betydande roll. Detta innebär att resultaten i viss utsträckning påverkas av forskarens förståelse och analytiska blick. Trots att vi följt en strukturerad arbetsgång kvarstår alltid risken att andra forskare eventuellt skulle uppmärksammat andra aspekter i materialet (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 177, 191).

Vidare påverkade urvalet resultatets räckvidd. Genom att avgränsa materialet till tryckta tidningsartiklar publicerade under 2024 upptäcktes endast vissa typer av diskurser. Representationer som förekommer i digitala medier, sociala plattformar eller andra typer av publiceringar föll därmed utanför studiens ram, vilket påverkade bredden i de diskurser som identifierats. Att urval dessutom gjorts utifrån artiklarnas innehåll och relevans för studiens syfte, snarare än vilket artikeltyp innebär att materialet består av flera olika tidningsartiklar. Detta kan ha betydelse för hur socialtjänstens arbete framställs, eftersom olika texter har olika funktion. Nyhetsartiklar präglas av ett händelsefokus medan debattartiklar i högre grad uttrycker värderingar och ställningstaganden. Detta kan påverka vilka perspektiv som ges

utrymme och vilka diskurser som förstärks i materialet. Samtidigt speglar urvalet den bredd av tidningsartiklar genom vilka socialtjänstens arbete med barn och unga möter allmänheten.

Sammanfattningsvis medförde metodvalet både möjligheter och begränsningar. Den kritiska diskursanalysen gav goda förutsättningar att besvara studiens frågeställningar och att synliggöra de diskurser som framträder i nyhetsrapporteringen om socialtjänstens arbete med barn och unga. Parallellt med detta behövdes resultatet förstås i relation till metodens tolkningsmässiga karaktär och de avgränsningar som gjorts i materialet.

6. Resultat och analys

I detta avsnitt redovisar vi resultatet av den analys som genomförts av vårt empiriska material. Den analys som följer bygger på våra egna tolkningar, där materialet analyserats med stöd i Faircloughs (1992) kritiska diskursanalys och de analytiska steg som Fairclough föreslår för att undersöka ett empiriskt material (Fairclough 1992 se Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 179). I arbetet har vi undersökt hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i nyhetsrapporteringen. Analysen i kommande avsnitt har huvudsakligen sin utgångspunkt i textnivån, där språkliga formuleringar förstås som betydelsefulla och meningsskapande. Den diskursiva- och sociala praktiken behandlas inte separat i detta avsnitt, utan används främst i diskussionen i 7.1 för att sätta resultaten i ett bredare sammanhang (Fairclough 1992, s. 66, 76–78).

Analysen har genomförts genom en växelvis rörelse mellan text och tolkning där centrala uttryck, formuleringar och återkommande språkliga mönster identifierats och tolkats i relation till diskursiva sammanhang. Utifrån detta arbete har fyra diskurser växt fram som särskilt framträdande i materialet vilket är socialtjänsten som institutionellt misslyckande, socialtjänsten som hot mot familjen, socialtjänsten som administrativt system och socialtjänsten som hjälpande men ifrågasatt aktör.

För att ge en översiktlig bild av diskursernas förekomst i materialet har vi noterat i hur många av de analyserade artiklarna respektive diskurs framträder. Eftersom flera diskurser kan förekomma parallellt i samma artikel kan en och samma text bidra till mer än en diskurs. Antalet artiklar ska därför inte förstås endast tillhöra en diskurs, utan som uttryck för återkommande diskursiva mönster i materialet. Analysen visade att diskursen om socialtjänsten som institutionellt misslyckande är den mest förekommande och återfinns i 29 av de 40 artiklarna. Diskursen om socialtjänsten som hot mot familjen framträder i 20 artiklar och diskursen om socialtjänsten som administrativt system förekommer i 23 artiklar. Diskursen om socialtjänsten som hjälpande men ifrågasatt aktör förekommer mer sporadiskt i materialet och återfinns i tio artiklar.

I följande avsnitt presenteras hur dessa diskurser tar form genom de språkliga uttryck och återkommande innehåll som identifierats i materialet. Diskurserna illustreras genom citat och

innehållsbeskrivningar som belyser de centrala språkliga drag i materialet som bidrar till att forma diskurserna.

6.1 Socialtjänsten som institutionellt misslyckande

Vid genomläsning av materialet framträder en tydlig diskurs där socialtjänsten konstrueras som en institution vars misslyckanden framstår som regel snarare än undantag. Det gör att socialtjänsten kan konstrueras som en verksamhet som inte riktigt håller ihop sitt grunduppdrag att skydda barn och unga. Detta märks också språkligt genom hur värdeladdade och normativa uttryck som "insatser kommer för sent" och "stor kompetensbrist" används. Artiklarna fokuserar ofta på situationer där något har gått fel och dessa händelser används som exempel på att socialtjänsten inte klarar sitt uppdrag. Dessa uttryck kan tolkas som att de i begränsad utsträckning ger utrymme för att synliggöra de komplexa och motstridiga krav som präglar socialtjänstens arbete, och istället bidrar till att förstärka de brister som i materialet framställs som centrala för verksamheten. Det här kan förstås utifrån Hodgkinsons beskrivning av hur nyhetsrapporteringen ofta fungerar, där händelser som väcker starka känslor och konflikt får större utrymme än vardagligt arbete (Hodkinson 2017, s. 122-126).

I flera artiklar beskrivs det också hur förseningar i insatser kan leda till negativa konsekvenser för barn. En artikel i Norran (2024-10-29) beskriver socialtjänstens arbete med barn och unga som ofta präglat av förseningar och återkommande brister. Artikeln baseras på resultat av en nationell uppföljning av socialtjänstens arbete, vilket ger en detaljerad bild av hur barnärenden hanteras i dagsläget. Resultaten presenteras i artikeln på ett sätt som betonar brister och återkommande problem. Artikeln framhäver att det i många fall dröjer innan socialtjänsten agerar och att kompetensen bland ansvariga för barnärenden måste stärkas. Ett sådant fokus på sena insatser och kompetensbrister överensstämmer med Blombergs (2019) studie, där socialtjänsten i nyhetsmedier ofta konstrueras som en verksamhet i kris. Samtidigt syns det i vårt material att barnets utsatthet används för att tydliggöra allvaret i kritiken mot socialtjänsten, medan socialarbetares arbetsvillkor i regel inte ges lika mycket utrymme.

Ett uttryck i artikeln som ger intryck av att bristerna kan bli både allvarliga och långvariga är:

Det som blottläggs är skrämmande, men inte förvånande. Tecken på att det är så här det ser ut har funnits under lång tid. Till exempel är det inte ovanligt att små barn som lever i misär inte får insatser, istället väntar socialtjänsten med att agera tills att barnen är äldre och redan hamnat snett. Kanske inlett ett missbruk eller rekryterats av ett gäng (Norran 2024-10-29).

Flera exempel belyser konsekvenser av försenade insatser där barn som lever i utsatthet får stöd först när problemen redan eskalerat. Citatet innehåller flera starkt värdeladdade uttryck som “skrämmande”, “misär” och “hamnat snett” vilket kan bidra till att dramatisera konsekvenserna av socialtjänstens beslutsfattande. Vår tolkning är att detta kan bidra till att socialtjänstens roll konstrueras som avgörande för barnets framtid, samtidigt som citatet inte ger något utrymme för alternativa förklaringar till barnets utveckling. Formuleringen “det är inte ovanligt” signalerar att problemet inte är ett undantag utan en normaliserad del av verksamheten. Uttryck av detta slag kan bidra till att göra återkommande brister till något som framstår som självklart snarare än avvikande, vilket är centralt för hur språket bidrar till att forma föreställningar om socialtjänstens ansvar (Fairclough 1992, s. 64–65). Genom uttrycket “väntar socialtjänsten med att agera tills...” framstår socialtjänsten som passiv och de möjliga följderna “inlett ett missbruk eller rekryterats av gäng” förstärker bilden av att sena insatser har allvarliga konsekvenser. Här bidrar språket till att positionera socialtjänsten som en aktör som brister i sitt grundläggande ansvar och som genom sin passivitet låter barns situation förvärras över tid. Barnen framstår i kontrast som utsatta och utan egen möjlighet att påverka sin situation.

Språket i artikeln lyfter barnets utsatthet främst genom de risker barnet kan hamna i. Det sker samtidigt som socialtjänstens faktiska arbete inte synliggörs. I texten framgår exempelvis inte hur socialtjänsten agerat i det specifika fallet. Barnets situation synliggörs därmed främst genom vad barnet riskerar att vara eller bli. Därigenom konstrueras en förståelse av barnets situation som ett resultat av socialtjänstens uteblivna agerande. På så sätt förstärks diskursen om socialtjänsten som institutionellt misslyckande. I samma artikel uttrycks följande:

Så länge inte kompetensen bland de som ansvarar för barnärenden i våra kommuner stärks riskerar utsatta barn- och unga att fara oerhört illa. Svensk socialtjänst behöver en helrenovering (Norran 2024-10-29).

Här blir kritiken ännu tydligare genom hur språket förstärker allvaret i situationen. Ordvalet “riskerar” signalerar att negativa konsekvenser inte enbart är tänkbara utan framstår som troliga om ingen förändring sker. Detta kan förstås som ett uttryck för hög modalitet där språket bidrar till att förstärka allvaret i situationen som beskrivs i artikeln (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 180). Allvaret förstärks ytterligare av det starkt värdeladdade uttrycket “fara oerhört illa”. Tillsammans kan dessa formuleringar bidra till att skapa en bild av barnets situation som akut hotad, där barns trygghet framstår som direkt beroende av socialtjänstens kompetensnivå och nuvarande arbetssätt. Metaforen “helreovering” kan i detta sammanhang bidra till att konstruera socialtjänsten som ett system som inte längre fungerar som det ska. Ordet förmedlar föreställningen om något som är slitet, trasigt eller i dåligt skick samt något som inte kan lösas genom mindre förändringar. Metaforer kännetecknas inte enbart av att vara beskrivande utan bidrar till att strukturera hur sociala institutioner förstås (Dahlstedt och Vesterberg 2020, s. 179). I detta fall innebär det att socialtjänstens arbete framstår som något som kan åtgärdas genom omfattande förändringar, medan de professionella bedömningar och svåra förutsättningar som präglar arbetet ges begränsat utrymme.

Barnen positioneras som offer genom hur de framställs som direkt påverkade av institutionens brister. Vidare lyfter texten tydligt fram hur bristande kompetens kan få negativa effekter på barns trygghet och utveckling. Denna konstruktion låter barnets välbefinnande framstå som villkorat av en organisation som beskrivs som trasig. Socialtjänstens handlingsutrymme syns däremot inte. Metaforen “helreovering” skapar samtidigt en positionering där socialtjänsten blir ett objekt mer än en professionell aktör. Genom denna artikel konstrueras socialtjänsten som ett system som i grunden är bristfällig, vilket förstärker bilden av en institution som misslyckas i sitt uppdrag. Detta ligger nära tidigare forskning som visar att socialtjänsten framställs som en organisation präglad av byråkrati och begränsad handlingskraft (Blomberg 2019; Gibelman 2004).

Vidare förstärks denna diskurs genom hur socialtjänstens agerande framställs i mer konkreta fallbeskrivningar där enskilda händelser används för att illustrera systematiska brister. I en artikel i Dagens Nyheter (2024-11-30) om ett spädbarn som farit illa byggs bilden av ett institutionellt misslyckande upp ytterligare genom formuleringar som “Det är en stor tragedi och ett totalt misslyckande när ett barn far illa och samhället brustit i sitt ansvar att skydda dem”, uttryckt av socialnämndens ordförande. Citatet använder ett språk som placerar händelsen bortom det som kan betraktas som enstaka misstag. Formuleringen innehåller

starkt värdeladdade ord såsom “stor tragedi” och “totalt misslyckande”, vilket skapar en dramatisk beskrivning av situationen.

Formuleringen "totalt misslyckande" lämnar inget utrymme för nyansering och framställer händelsen som något som inte borde ha kunnat ske inom ett fungerande system. Språkbruket signalerar att det inte handlar om ett olyckligt misstag utan om ett grundläggande fel. Genom att kritiken formuleras av en politisk företrädare får tolkningen av händelsen en särskild legitimitet, samtidigt som socialtjänstens egen röst och handlingsutrymme förblir osynligt. Ett centralt drag i citatet är att ansvaret inte formuleras direkt om socialtjänsten utan läggs på “samhället”. Det breddar kritiken och kan antyda ett mer genomgripande systemfel, samtidigt som det fortfarande är tydligt i det enskilda fallet i artikeln att det är socialtjänsten som är den ansvariga aktören.

Denna bild förstärks ytterligare genom hur artikeln detaljerat redogör för hur oron för spädbarnet uttryckts från flera professionella håll. I samma artikel framkommer att:

På kort tid gör två poliser en orosanmälan till socialtjänsten. Liksom två läkare. Och SOS Alarm, barnakuten och vårdcentralen. Flera av dem anser att mamman inte ska vara ensam med barnet. Socialtjänsten beslutar att bebisen ska följa med sin mamma hem (Dagens Nyheter 2024-11-30).

Detta skapar en tydlig kontrast mellan den omfattande oro som uttryckts av flera aktörer och socialtjänstens beslut att barnet ändå ska följa med sin mamma hem. Genom en uppräkningslista av flera instansers anmälningar konstrueras en bild av att signalerna varit många och tydliga. Situationen positionerar därmed socialtjänsten som en aktör som inte reagerat på det som framstår som uppenbara risker. I artikeln positioneras barnet som passivt offer medan institutionen blir den som svikit. Den politiska rösten intar rollen som domare som definierar vad som är acceptabelt handlande. Detta språkbruk kan dessutom reproducera föreställningen om socialtjänsten som en aktör vars uppdrag är att “rädda” barn men som inte förmår göra det.

Utöver fall där enskilda beslut framställs som direkt skadliga för barn förstärks diskursen ytterligare av artiklar som fokuserar på socialtjänstens interna organisatoriska brister. I Eskilstuna Kuriren (2024-02-19) skildras en situation där socialtjänstens arbete inte bara

framstår som otillräckligt utan som strukturellt havererat. Artikeln beskriver hur arbetsbelastningen i Strängnäs kommun är "ohållbar" och hur en tredjedel av alla barnavårdsutredningar överskrider den lagstadgade tidsfristen på fyra månader. Genom att använda termer som "kaosartad" och "total katastrof" i artikeln även uttryckt av tidigare och nuvarande anställda på socialtjänsten, konstrueras en berättelse där socialtjänsten positioneras som en verksamhet som tappat kontrollen över sina egna arbetsprocesser. Eftersom kritiken formuleras av tidigare och nuvarande anställda tolkas uttalandet med en särskild tyngd. Detta utifrån att erfarenheten hos personerna kan tolkas som svår att ifrågasätta, vilket gör att det riskerar att förstås som representativt för verksamheten i stort. Dessa starkt värdeladdade ord fungerar inte enbart som beskrivningar av arbetsmiljön utan diskursivt till att rama in organisationen som strukturellt ur kontroll. Detta sker trots att artikeln samtidigt beskriver konkreta organisatoriska orsaker såsom en extrem arbetsbelastning, hög personalomsättning samt ökat antal ärenden.

Sammantaget visar materialet att socialtjänsten återkommande framställs som en institution som inte förmår fullgöra sitt uppdrag gentemot barn och unga. De värdeladdade orden och metaforerna bidrar till att framställa bristerna som återkommande. På textnivå bidrar återkommande ordval och formuleringar till att normalisera bilden av socialtjänstens brister som något återkommande snarare än undantag (Fairclough 1992, s. 76-77). I citaten positioneras socialtjänsten som passiv eller felbedömande aktör, medan barn framställs som konsekvensbärare av institutionens agerande. Samtidigt ges begränsat utrymme åt de strukturella villkoren som påverkar socialtjänstens handlingsutrymme. Denna språkliga och diskursiva konstruktion bidrar till en samlad bild av socialtjänsten som ett institutionellt misslyckande, där enskilda fall och organisatoriska problem vävs samman till en övergripande diskurs.

6.2 Socialtjänsten som hot mot familjen

En annan framträdande diskurs i materialet är att socialtjänsten konstrueras diskursivt som ett hot mot familjer. I materialet konstrueras socialtjänsten som en aktör som "tar", "tar ifrån" och "tar över". När sådana språkliga formuleringar återkommer i flera artiklar bidrar de till att befästa en gemensam förståelse av socialtjänstens ingripanden som hotfulla, vilket visar hur diskursen formats genom upprepning i texter (Fairclough 1992, s. 66-67). Artiklarna beskriver konfliktsituationer där socialtjänstens beslut ifrågasätts och uppfattas sakna

legitimitet. Språket förskjuter fokus från omsorg och riskbedömningar till makt och övergrepp. I flera av artiklarna förstärks denna diskurs genom skildringar där socialtjänsten inte enbart uppfattas som bristfällig, utan som ett direkt hot mot familjers trygghet, autonomi och sammanhållning. Dessa beskrivningar går i linje med tidigare forskning, som visar att socialtjänsten i media ofta framställs genom begrepp kopplade till makt, kontroll och tvång snarare än som en stödjande verksamhet (Gibelman 2004).

I en artikel från Markbladet (2024-11-13) lyfts desinformation kring socialtjänstens arbete med barn och unga. En enhetschef redogör för hur barn vid ett lokalt evenemang uttryckte oro och ställde frågor om socialtjänstens agerande. Frågorna från barnen handlade om huruvida socialtjänstens personal “inte tycker om muslimska barn” och varför “socialen tar dem”. Formuleringarna synliggör hur socialtjänsten konstrueras som en aktör som “tar” barn, vilket kan bidra till att framställa ingripandet som mer dramatiskt och tvångsinriktat. Subjektspositioner kännetecknas av hur personer och grupper framställs genom de roller och handlingsutrymme de tillskrivs (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 179). I denna artikel positioneras barn som objekt som kan tas, vilket kan framställa barnen som utsatta i relation till en myndighet som uppfattas ha makt att genomföra sådana ingripanden. Återgivningen “socialen tar muslimska barn” ger en inblick i hur sådana föreställningar sprids och får utrymme i den offentliga diskussionen. Att frågan formuleras av barn förstärker bilden av hur djupt denna föreställning etablerats och hur den reproduceras genom vardagliga samtal. Barnens frågor gör att socialtjänstens agerande uppfattas som riktat mot en specifik grupp och att ingripandet sker utan sakliga skäl, något som kan konstruera en bild av socialtjänsten som fientlig och diskriminerande. I artikeln framkommer det samtidigt att detta används på flera sätt och får konsekvenser både inom familjen och i relationen till myndigheten. Språkligt konstrueras rädslan som något som begränsar familjers agerande, vilket synliggörs genom formuleringen: “Det här gör att familjer inte vågar erkänna att de har det jobbigt hemma och därmed inte tar hjälp”.

Vidare syns bilden av socialtjänsten som hot i familjers interna maktrelationer. Citatet nedan synliggör detta:

Dels hotar föräldrarna barnen om att de inte ska göra si eller så för då kommer socialtjänsten och ta dem, dels hotar barnen sina föräldrar med att om de inte får göra vissa saker så kommer de vända sig till socialtjänsten (Markbladet 2024-11-13).

Detta citat framställer socialtjänsten som ett verktyg inom familjer. Artikeln belyser att föräldrar använder socialtjänsten som ett hot mot barnet, där uttrycket ”kommer socialtjänsten och ta dem” framställs som ett utfall om familjens gränser överskrids. Artikeln tillskriver föräldrarna rollen som sekundära aktörer som använder socialtjänstens makt för att skapa egna konsekvenser för barnet. Socialtjänsten framställs inte här som en stödjande myndighet, utan mer en åtgärd som riktas mot barnet och framställer en eventuell konsekvens om barnet inte gör som föräldrarna säger. Samtidigt synliggör citatet hur barn använder samma språkliga föreställning om socialtjänsten som föräldrarna, där myndigheten konstrueras som ett hot.

I andra tidningsartiklar återkommer skildringar där föräldrar uttrycker att kontakten med socialtjänsten påverkat deras relation till sina barn. Artiklarna beskriver ofta konfliktsituationer där föräldrar återberättar hur ingripanden av socialtjänsten påverkat deras familjer. En pappa som förlorat kontakten med sina barn uttrycker i Norrländska Socialdemokraten (2024-03-28) följande:

Jag har gjort allt för att få vara tillsammans med min familj, men för socialtjänsten är jag inte en pappa, jag är ingenting, säger han och stryker bort tårarna med baksidan av handen (Norrländska Socialdemokraten 2024-03-28).

Ur citatet framträder det hur förälderns identitet konstrueras genom mediala representationer av myndighetens agerande. Formuleringen “jag är ingenting” visar hur förälderns identitet som pappa delvis konstrueras och begränsas av myndighetens beslut, trots hans egna ansträngningar. Detta kan således skapa en motstridighet mellan pappans egna upplevelser och den person han målas upp som genom socialtjänstens beslut. I artikeln framkommer det att pappan kämpat länge för att få tillbaka sina barn efter att han kommit till Sverige. Han har sedan fått sin roll som pappa ifrågasatt flertalet gånger av socialtjänsten, genom krav på att exempelvis visa via dna-test att han är barnens pappa. Detta kan positionera socialtjänsten som en aktör som kan ställa stora krav på föräldrar, medan föräldern positioneras som en individ med lågt inflytande över sin familjesituation. I denna diskurs konstrueras socialtjänsten som aktör som inte bara ingriper i familjelivet, utan även som en aktör vars beslut gör att en förälder upplever att hans roll som pappa ifrågasätts eller tas ifrån honom. Sammantaget etablerar citaten en bild av socialtjänsten som något som hotar familjens

gränser, där föräldrar uttrycker att de förlorar inflytande över sina barn. Språket visar en stark känsla av maktlöshet eller att de inte blir sedda eller erkända i sin föräldraroll.

När tidningsartiklarna lyfter fram föräldrars och familjers emotionella upplevelser av rädsla och förlust, kan detta bidra till att socialtjänstens beslut framstår som djupt ingripande och svåra att bemöta. Detta kan i sin tur konstruera en bild av myndigheten som en aktör med omfattande och ingripande makt över familjernas liv. Citaten förstärker den diskursiva konstruktionen av socialtjänsten som en hotfull aktör med förmåga att ingripa på ett sätt som upplevs som svårt att gå vidare ifrån som familj. I Norrländska Socialdemokraten (2024-03-28) konstrueras relationen mellan socialtjänsten och familjen som konfliktfylld och präglad av obalans. Detta kan bidra till att en bild konstrueras av socialtjänsten som en institution som säger till vad som ska göras istället för att arbeta med föräldrarna. Socialtjänsten tillskrivs makt att fatta beslut som upplevs som permanenta och hotfulla, medan föräldrar och barn framställs som utsatta för denna makt.

Språket som framkommer i materialet i denna diskurs kan bidra till att socialtjänsten riskerar att uppfattas främst genom hot och tvång utifrån användningen av laddade uttryck såsom "hur kan någon komma och ta ens barn" samt genom återkommande betoning av familjens rädsla och maktlöshet. I diskursen utelämnas förklaringar som rör sociala strukturer, organisatoriska rutiner eller lagstadgade processer, vilket förstärker bilden av socialtjänsten som ensam ansvarig. Därigenom framställs socialtjänsten som den insats som "tar" barn. Detta innebär att läsaren inte får tillgång till det professionella resonemang som ligger bakom besluten, vilket forskningen pekar på som ett problem. Sekretess och komplexa arbetsprocesser gör att socialtjänstens egen röst tystas och tolkningsutrymmet fylls istället av media, drabbade familjer samt andra samhällsaktörer (Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025).

Utöver beskrivningar där socialtjänsten konstrueras som hotfull genom aktiva ingripande, reproduceras diskursen likaså i artiklar där hotet istället kopplas till socialtjänstens uteblivna eller fördröjda stöd. I dessa skildringar framställs socialtjänsten som en institution som inte förmår att agera i tid, trots att behov av insatser är kända och uttryckta. Genom detta skapas en förståelse där frånvaron av ingripande tilldelar lika allvarliga konsekvenser som ingripandet i sig. I Expressen (2024-04-27) skildras ett fall där en ensamstående mamma återkommande sökt hjälp från socialtjänsten för sitt barn, utan att uppleva att tillräckliga insatser satts in. I artikeln konstrueras socialtjänsten genom beskrivningar som betonar

frånvaro, bristande kontinuitet, personalomsättning och villkorade insatser. Detta kan bidra till en bild av socialtjänsten som närvarande men samtidigt otillgänglig. Socialtjänsten framstår inte som en aktivt skyddande aktör, utan som en institution vars agerande präglas av fördröjning och avsaknad av helhetsperspektiv.

I kontrast till artiklar där socialtjänsten beskrivs som en aktör som "tar" barn, produceras här hotbilden genom underlåtenhet. Socialtjänstens makt framträder inte främst genom beslut om ingripande, utan genom bedömningar som inte leder till konkreta åtgärder. Samtidigt bidrar artikelns beskrivning av en möjlig placering på SiS-hem till att förstärka bilden, eftersom tvångsingripande framställs som något som kan skada barnet ytterligare. Ingripande åtgärder kan därmed inte kopplas entydigt till trygghet eller omsorg, utan till risken för att barnets situation förvärras. På detta sätt kan socialtjänsten konstrueras som problematisk både genom bristande och fördröjt agerande samt genom ingripanden som uttrycks som potentiellt skadliga. Socialtjänstens handlingsutrymme framstår som begränsat och svårförenligt med barnets bästa då uteblivet ingripande associeras med fortsatt utsatthet, samtidigt som ingripande kopplas till risk för ytterligare skada.

I ett bredare perspektiv kan dessa återkommande sätt att beskriva socialtjänsten i materialet bidra till att underminera socialtjänstens legitimitet på strukturell nivå. Myndigheten konstrueras som en aktör vars närvaro förknippas med risk och potentiell fara. När socialtjänstens professionella bedömningar synliggörs utan motsvarande utrymme för rättsliga ramar, organisatoriska begränsningar och bedömningskriterier förstärks en föreställning om att besluten är godtyckliga eller otillräckliga. På detta sätt framställs socialtjänstens handlingsutrymme som problematiskt i diskursen och myndigheten positioneras som en aktör som antingen ingriper för mycket eller för lite.

6.3 Socialtjänsten som administrativt system

I materialet framträder vidare en diskurs där socialtjänsten huvudsakligen konstrueras som ett administrativt system snarare än som en professionell och relationell verksamhet. I denna framställning beskrivs socialtjänstens arbete främst genom processer och organisatoriska strukturer medan mötet mellan socialarbetare och barn eller familjer i låg grad synliggörs. Socialt arbete framstår därmed inte som något som utförs av professionella individer i relation med människor, utan som något som sker inom ett system där ärenden cirkulerar

mellan olika aktörer. Denna framställning kan tolkas konstruera en bild av socialtjänsten som anonym, distanserad och i hög grad styrd av administrativa ramar.

I flera artiklar beskrivs hur brist på kontinuitet och personal leder till att ärenden hanteras kollektivt snarare än av enskilda handläggare. Ett tydligt exempel på detta framkommer i en artikel i Östgöta Correspondenten (2024-11-20) som behandlar bristen på handläggare inom socialtjänsten och hur detta påverkar tonårsfamiljer i kris. Artikeln bygger på både intervjuer med föräldrar, fackliga företrädare, chefer samt journalistens genomgång av socialtjänstens journaler. I artikeln uttrycks följande:

“Om föräldern har behov av att prata med socialsekreterare efter att jag har slutat så kan hon ringa växeln.”

Handläggare slutar eller sjukskrivs-och ersätts inte. Familjer som befinner sig i kris hänvisas istället till kommunens växel.

Corren har gått igenom socialtjänstens journaler som gäller flera olika barn. Där syns konsekvenserna av handläggjarbristen inom socialtjänsten i Linköping tydligt.

“Det är ingen ny handläggare utsedd ännu så arbetsgruppen får hantera ärendet.”

(Östgöta Correspondenten 2024-11-20).

Artikeln beskriver socialtjänstens arbete i huvudsak genom organisatoriska lösningar mer än genom relationella möten. Formuleringen “så kan hon ringa växeln” flyttar ansvar och kontakt från en socialsekreterare till en anonym funktion, vilket förstärker konstruktionen av socialtjänsten som ett system. På textnivå bidrar sådana språkliga uttryck till att förskjuta ansvar från individ till organisation (Fairclough 1992, s. 76–77). När handläggare slutar eller sjukskrivs utan att ersättas beskriver artikeln hur ärenden istället hanteras av “arbetsgruppen”, vilket osynliggör de personer som ansvarar för arbetet och socialtjänsten blir mer en maskin där ärenden cirkulerar mellan instanser. Socialtjänsten konstrueras därmed inte som den aktör som möter familjen, utan något som ligger bakom ytterligare ett lager av kontakter genom hur familjerna beskrivs hänvisas till kommunens växel. Detta bidrar till att konstruera en bild av socialtjänsten som en verksamhet där arbetet endast fortgår på ett administrativt plan när den personliga kontakten mellan familj och socialsekreterare bryts. Vidare positioneras familjen som mottagare av beslut som andra fattar om dem mer än en part med eget inflytande. Socialtjänsten positioneras inte som professionell aktör utan som en anonym organisation. Detta speglar fynd i tidigare forskning där socialtjänsten framställs som

byråkratisk och fungerande genom rutiner snarare än relationellt arbete (Gibelman 2004; Blomberg 2019).

Liknande sätt att beskriva socialtjänstens verksamhet återfinns även i andra artiklar i materialet, där fokus ligger på organisatoriska funktioner såsom handläggning, ärendeflöden, väntetider och interna lösningar. I Östersund-Posten (2024-09-25) behandlas exempelvis en kraftig ökning av orosanmälningar. Här synliggörs socialtjänstens arbete i huvudsak genom siffror, uppföljning och planering. I dessa beskrivningar ges det relationella innehållet i form av möten och bedömningar ett mycket begränsat utrymme. Detta kommer till uttryck genom att artikeln inte ger någon närmare beskrivning av hur socialtjänsten möter de barn eller familjer som anmälningarna rör, hur bedömningar görs eller hur kontakten ser ut efter att en anmälan har inkommit. Socialtjänsten framträder därmed främst som en verksamhet som organiserar och analyserar växande inflöde av ärenden.

En liknande administrativ framställning återfinns också i Sydsvenskan (2024-02-24) i en granskning av Malmö stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Här riktas kritiken i hög grad mot hur socialtjänstens arbete dokumenteras och följs upp. I artikeln framkommer att orosanmälningar som rör hedersförtryck i flera fall registreras under andra aktualiseringsorsaker, exempelvis misshandel. Fokus ligger därmed på hur problemet hanteras inom administrativa system, snarare än på hur socialtjänsten möter de barn och unga som riskerar eller är utsatta av hedersrelaterat våld. Socialtjänstens arbete synliggörs huvudsakligen genom statistik och uppföljningsrutiner. När relationer nämns är det främst genom frånvaron av dem. Detta blir särskilt tydligt genom att barnets utsatthet förstås via hur den syns i statistiskt material. När artikeln lyfter risken för ett mörkertal kopplas detta till hur ärenden registreras i systemen. På så sätt hamnar alltså inte fokus på barns faktiska utsatthet eller möten med socialtjänsten, utan på administrativa rutiner. Barnets erfarenheter blir därmed beroende av administrativa kategorier för att synliggöras.

Fortsättningsvis framträder socialtjänsten som administrativt system även i ett reportage i Göteborgs-Posten (2024-05-17) med fokus på myndighetsprocesser och institutionellt ansvar över tid. Artikeln skildrar ett ärende där en flicka varit bortförd utomlands under flera år trots att socialtjänsten tidigare fattat beslut om tvångsvård enligt LVU. Artikeln har ett uttalat fokus på myndighetsprocesser, samverkan mellan institutioner och sekretessens betydelse för vad som kan synliggöras. Barnets situation beskrivs i hög grad genom hur ärendet hanteras,

dokumenteras och avgränsas inom olika myndigheter. Detta blir särskilt tydligt i följande utdrag:

Polisen har varit inkopplad och för GP bekräftas att det finns en tjock bunt ärenden kring fallet. Inget av dem är aktivt när vi frågar under hösten.

Även socialtjänsten och UD har haft ärendet på sitt bord, men vad de gjort eller gör kan inte av dem kommentera med hänvisning till sekretessen (Göteborgs-Posten 2024-05-17).

I detta utdrag framträder socialtjänstens arbete genom ett språk som betonar ärenden, processer och organisatorisk närvaro medan konkreta handlingar är begränsat beskrivet. Att flera myndigheter beskrivs "haft ärendet på sitt bord" utan att något är aktivt vid tidpunkten för granskningen konstruerar en bild av ansvar som fördelas men samtidigt förskjuts över tid. Barnets situation beskrivs genom hur ärendet hanteras inom organisationen, inte genom regelbunden kontakt med socialtjänsten. Samtidigt bör det noteras att artikeln inte ger någon information om huruvida socialtjänsten faktiskt haft någon kontakt med barnet under tiden utomlands. Avsaknaden av sådana beskrivningar innebär inte nödvändigtvis att det inte varit någon kontakt, utan speglar mer att artikeln främst fokuserar på myndighetsprocesserna.

I artikeln i Göteborgs-Posten (2024-05-17) framträder socialtjänstens arbete genom ett språk som fokuserar på ärenden och organisatorisk hantering. Uttrycket "haft ärendet på sitt bord" fungerar som en metafor som reducerar barnets situation till ett ärende som rör sig mellan olika aktörer, vilket synliggörs genom analys av metaforer och språkliga verktyg (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 180). Samtidigt bidrar denna typ av språk till att forma en förståelse av socialtjänstens arbete som administrativt och distanserat. Detta bidrar till att konstruera barnets situation som något som kan cirkulera mellan myndigheter, snarare än som ett huvudsakligt ansvar hos en aktör. Sekretessen får i detta sammanhang en central betydelse för hur socialtjänstens arbete kan förstås. Genom att myndigheterna inte kan kommentera vad som gjorts eller görs framstår arbetet som oåtkomligt och svårt att följa. I artikeln synliggörs socialtjänsten därmed främst genom sina formella gränser, där fokus ligger på vad som inte kan uttryckas eller synliggöras. Detta förstärker bilden av socialtjänsten som ett administrativt system där barnets livssituation filtreras genom juridiska och organisatoriska ramar. Sådana mediala skildringar kan också förstås i relation till tidigare forskning som visar att sekretess och organisatoriska gränser begränsar socialtjänstens möjligheter att synliggöra

sitt arbete och förklara sina bedömningar i media, vilket i sin tur kan påverka hur verksamheten uppfattas i offentligheten (Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025).

Diskursen framträder även i artiklar där socialsekreterare själva kommer till tals. I Blekinge Läns Tidning (2024-04-03) intervjuas en erfaren socialsekreterare som reflekterar över arbetet med barn och unga i samband med tvångsomhändertaganden. Trots att artikeln till stor del präglas av relationellt språk där socialsekreterarens engagemang i enskilda barns fall lyfts fram, framträder samtidigt tydliga administrativa uppgifter att förhålla sig till i arbetet. Socialtjänstens arbete beskrivs som starkt påverkat av otydliga uppdrag, kolliderande lagstiftning och omfattande administrativa krav. Den intervjuade socialsekreteraren beskriver hur lagar och riktlinjer inte alltid samverkar och hur stora delar av arbetstiden upptas av administrativa uppgifter. På så sätt framställs det professionella handlingsutrymmet som begränsat av systemets strukturer, där socialt arbete förstås som något som i hög grad formas av bestämda riktlinjer.

Sammanfattningsvis visar analysen att socialtjänsten i de granskade tidningsartiklarna i hög grad konstrueras som ett administrativt system där arbetet synliggörs genom organisatoriska processer, ärendeflöden, statistik och interna strukturer. Det direkta mötet mellan socialarbetare och barn eller familjer ges begränsat utrymme. Diskursen formas genom återkommande beskrivningar av personalbrist, bristande kontinuitet och organisatoriska lösningar. Ärenden hanteras kollektivt och ansvar förskjuts mellan olika nivåer inom organisationen. Socialtjänstens praktik framträder som uppdelat och beroende av administrativa villkor, vilket bidrar till att barnets situation ofta beskrivs indirekt i nyhetstidningar snarare än genom barnets egna erfarenheter och relationer till professionella.

6.4 Socialtjänsten som hjälpare men ifrågasatt aktör

I materialet framträder ytterligare en diskurs där socialtjänsten konstrueras som hjälpare aktör vars arbete präglas av professionalitet, rättssäkerhet och ett uttalat fokus på barnets bästa. Denna diskurs är inte lika frekvent som diskurserna om institutionellt misslyckande, hot mot familjen eller administrativt system, utan förekommer mer sporadiskt i materialet. Diskursen blir främst synlig i de artiklar där socialtjänsten eller dess företrädare själva ges utrymme att beskriva verksamhetens uppdrag och arbetssätt. Diskursen framträder ofta reaktivt som ett svar på kritik, desinformation eller starkt negativa skildringar av

socialtjänstens arbete med barn och unga. I dessa mediala beskrivningar positioneras socialtjänsten som en aktör som behöver förklara, korrigera eller bemöta extern kritik mer än som en självklar röst i nyhetstidningar.

Ett tydligt exempel återfinns i en artikel publicerad i TTELA (2024-08-17) där företrädare för socialtjänsten bemöter påståenden om att socialtjänsten skulle “kidnappa” barn från muslimska familjer. Artikeln tar sin utgångspunkt i den oro och misstro som enligt författarna skapats av en påverkanskampanj riktad mot socialtjänsten. I texten betonas istället lagstiftningens betydelse, de rättsliga processer som omgärdar tvångsvård och socialtjänstens begränsade handlingsutrymme. Detta framgår bland annat i följande formulering:

Socialtjänsten i Sverige arbetar enligt socialtjänstlagen, som är strikt och tydlig med hur och när insatser får göras. Det finns inget utrymme i lagen för de handlingar som påverkanskampanjen påstår. Det är viktigt att veta att det alltid är en rättslig instans som prövar om en ansökan innehåller tillräckligt med konkreta omständigheter för att vård enligt LVU ska gälla (TTELA 2024-08-17).

I citatet konstrueras socialtjänsten som en aktör som är starkt bunden till lagstiftning och rättsliga prövningar, mer än som en villkorslös maktutövare. Handlingsutrymmet framställs som begränsat och reglerat, där beslut om tvångsvård beslutas inom ramen för ett rättssäkert system snarare än genom enskilda beslut. Genom formuleringar som “strikt och tydlig” och “inget utrymme i lagen” framställs reglerna som absoluta och bindande. På textnivå bidrar detta språkbruk till att legitimera diskursen om socialtjänsten som en regelstyrd och ansvarstagande aktör (Fairclough 1992, s. 76-77). Språket signalerar att socialtjänsten inte kan agera fritt utan att besluten måste följa tydliga krav. Diskursivt sker detta genom ett fokus på juridiska processer, prövningar och instanser. På så sätt positioneras socialtjänsten i kontrast till de diskurser där myndigheten framställs som hotfull eller misslyckad. I samma artikel betonas likaså professionell etik och ansvar som centrala inslag i socialtjänstens arbete:

Socialarbetare och socialsekreterare följer en professionell etik som förbjuder dem från att agera på ett sätt som skadar barn eller familjer. De arbetar för att stödja och skydda barn, inte för att skada dem. (TTELA 2024-08-17).

Här konstrueras socialtjänstens företrädare som professionella yrkesutövare med ett tydligt etiskt uppdrag. Barn positioneras inte som objekt för ingripande, utan som subjekt vars skydd och välbefinnande utgör kärnan i arbetet. Detta kommer till uttryck genom hur artikeln återkommande betonar lagstiftningens syfte att skydda barn samt att det är barnets faktiska livssituation som ligger till grund för bedömningarna. Denna framställning skiljer sig från tidigare diskurser där socialtjänsten främst associeras med tvång, konflikt eller konsekvenser. Den visar istället en förståelse av socialtjänsten som en i grunden skyddande och stödjande verksamhet.

Diskursen om socialtjänsten som hjälpare förstärks ytterligare genom hur förebyggande arbete och tidiga insatser framhålls. I TTELA-artikeln (2024-08-17) beskrivs socialtjänstens arbete på samhälls-, grupp- och individnivå som avgörande för att förhindra att barns svårigheter fördjupas:

Genom att arbeta på samhälls-, grupp- och individnivå kan socialtjänsten förebygga sociala problem och social utestängning. Detta inkluderar att arbeta med barn och unga för att förhindra att de far illa. Vår utgångspunkt inom socialtjänsten är att barn ska få stöd i sitt befintliga nätverk då detta generellt är det bästa för barnet (TTELA 2024-08-17).

Genom dessa formuleringar positioneras socialtjänsten som en långsiktig och förebyggande samhällsaktör snarare än som en reaktiv myndighet som först träder in när skadan redan skett. Barnets nätverk och tidigare stödinsatser lyfts fram som centrala skyddsfaktorer, vilket bidrar till att nyansera bilden av socialtjänstens arbete med barn och unga.

Diskursen blir dessutom tydlig i en artikel i Göteborgs-Posten (2024-03-22) där socialtjänstens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck diskuteras. Artikeln problematiserar förenklade mediala skildringar och betonar vikten av relationsskapande arbete med barn och föräldrar. I texten framhålls det att socialtjänstens uppdrag inte enbart handlar om akuta ingripanden, utan också om att skapa förutsättningar för förändring inom familjen. Detta perspektiv kommer särskilt till uttryck i följande citat:

Ett viktigt arbete är att sträva efter en god och förtroendefull kontakt med barn och föräldrar för att åstadkomma förändring och möjliggöra för barnet att fortsätta bo hos sina

föräldrar, syskon eller nätverk samt att barnet kan fortsätta sin skolgång. Det kan vara ett stort trauma för ett barn att ryckas från sin invanda miljö (Göteborgs-Posten 2024-03-22).

Här konstrueras socialtjänsten som en aktör vars insatser i första hand syftar till stabilitet och kontinuitet i barnets liv. Tvångsvård framställs inte som ett förstahandsalternativ, utan som en åtgärd som aktualiseras när barnets situation bedöms innebära en påtaglig risk. Diskursen betonar således försiktighet, relationsarbete och barnets känslomässiga behov, vilket är en kontrast från tidigare diskurser där ingripanden främst beskrivs som hot eller maktutövning.

Likaså i artiklar där tidigare tvångsomhändertagna barn och unga ges utrymme framträder denna diskurs. I Kristianstadsbladets omfattande granskning "*Barnen togs om hand av staten-så lever de i dag*" (2024-02-03) beskrivs både negativa och positiva erfarenheter av LVU-omhändertaganden. Artikeln beskriver hur utfallet av ingripanden av socialtjänsten varierar och att vissa individer beskriver omhändertaganden som avgörande för att deras liv skulle ta en annan riktning. En kvinna som omhändertogs som barn uttrycker "Jag är glad att vi blev omhändertagna. För det kunde ha gått riktigt snett." I sådana berättelser framträder socialtjänsten som en aktör vars ingripande upplevs som räddande, vilket står i kontrast till tidigare diskurser där socialtjänsten främst har konstruerats som en aktör vars insatser medför risk för skada. Samtidigt framkommer berättelser om svåra livssituationer efter omhändertagandet, vilket i vår analys kan förstås som att vissa barn inte fått det långsiktiga stöd som de hade behövt. Artikeln säger dock inte uttryckligen att detta beror på brister i kontinuitet eller uppföljning utan mer att utfall varierat. Diskursen rymmer därmed både positiva och kritiska erfarenheter, vilket bidrar till en mer sammansatt förståelse av socialtjänstens roll.

Sammantaget erbjuder denna diskurs en motbild till de dominerande beskrivningarna av socialtjänsten i materialet. Socialtjänsten konstrueras här som en regelstyrd och i grunden hjälparende aktör vars arbete syftar till att skydda och stödja barn och familjer. Samtidigt framträder socialtjänsten i denna diskurs som ifrågasatt, då den ofta kommer till uttryck i samband med kritik och misstänkliggöranden. Den begränsade förekomsten av denna diskurs i materialet innebär att socialtjänstens stödjande och relationella arbete kan riskera att framstå som undantag snarare än norm i nyhetsrapporteringen om arbetet med barn och unga. Diskursens begränsade närvaro i materialet kan förstås som ett resultat av att socialtjänstens

perspektiv ofta träder fram först i bemötande av kritik. Detta bidrar till att den hjälpande aspekten av verksamheten framstår som mindre framträdande i den mediala representationen.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar under 2024, med fokus på vilka diskurser som framträder. I resultat- och analysavsnittet identifierades fyra övergripande diskurser. I detta avsnitt diskuteras dessa diskurser sammantaget i relation till studiens syfte, frågeställningar, tidigare forskning samt vilka möjliga implikationer resultaten kan få för förståelsen av socialtjänstens arbete i den bredare samhällsdiskussionen. Diskussionen fokuserar på hur språkliga uttryck i nyhetstidningar hänger samman med hur nyheter produceras och sprids, samt hur dessa skildringar relaterar till samhälleliga villkor för socialt arbete. Genom att belysa hur olika sätt att beskriva socialtjänstens arbete får genomslag i nyhetstidningar kan även möjliga konsekvenser för professionen, allmänhetens förtroende och barn och ungas möjligheter att få stöd diskuteras.

7.1 Diskussion och slutsats

Ett centralt resultat i studien är att diskursen om socialtjänsten som institutionellt misslyckande framstår som den mest framträdande i materialet. Den återkommande användningen av dramatiska formuleringar såsom “totalt misslyckande”, “skrämmande” och “helreovering” kan konstruera en bild där enskilda händelser blir uttryck för en mer generell bild av verkligheten. När sådana ordval upprepas blir de inte bara sätt att beskriva en situation, utan kan bidra till att forma en bild av vad socialtjänsten “är” och representerar. Detta överensstämmer med tidigare forskning som visat att socialtjänsten i media ofta uppmärksammas först när något har gått fel och att dessa händelser får fungera som symboler för hur verksamheten påstås fungera i stort (Staniforth & Beddoe 2017; Blomberg 2019). I vår studie framträder detta mönster dock inte enbart i rapportering om uppmärksammade händelser utan även i artiklar som behandlar socialtjänstens mer vardagliga arbete med barn och unga. Bilden av socialtjänsten som misslyckad knyts därmed inte enbart till enskilda händelser utan kan successivt normaliseras genom återkommande formuleringar i olika typer av tidningsartiklar. Studien bidrar därmed till tidigare forskning genom att inte enbart bekräfta att socialtjänsten ofta framställs som misslyckad, utan genom att visa hur denna diskurs tar form språkligt och kan normaliseras i rapporteringen om socialtjänstens vardagliga arbete med barn och unga.

En central aspekt är att den här typen av berättelser gynnas av hur nyheter väljs och skrivs. Nyheter som innehåller konflikter och starka känslor har ofta större genomslag, vilket kan förstås som en del av den diskursiva praktik som präglar nyhetstidningarnas produktion och urval av berättelser (Fairclough 1992, s. 78). Nyhetstidningars sätt att välja och utforma nyheter innebär därmed att vissa berättelser om socialtjänsten får stort utrymme medan andra sällan synliggörs. Följden blir att läsaren främst möter exempel där något gått fel medan beslut och insatser som fungerar sällan blir uppmärksammade. Sammantaget skapas en förstärkt bild av misslyckande, vilket kan tolkas som en följd av att det är dessa situationer som oftare skrivs fram. Detta kan förstås utifrån Hodkinsons (2017) beskrivning av nyhetsvärdering, där negativa och emotionellt laddade händelser tenderar att ges större medialt utrymme (Hodkinson 2017, s. 122-126). När denna typ av rapportering dominerar riskerar det att påverka hur socialtjänstens arbete förstås av allmänheten. Socialtjänsten framstår då främst genom sina misslyckanden, vilket kan påverka hur allmänheten uppfattar verksamheten och kan bidra till föreställningar där det framstår som mer riskfyllt att vända sig till socialtjänsten i ett tidigt skede. Detta styrker tidigare forskning som visar att återkommande mediala skildringar av socialtjänsten som bristfällig kan påverka allmänhetens förtroende och vilja att söka hjälp (Blomberg 2019; Zugazaga et al. 2006). Samtidigt visar tidigare forskning att nyhetsrapporteringen inte enbart påverkar hur socialtjänsten uppfattas av samhället utan även hur professionen ser på sig själv. Ayre (2001) visar att medias skildringar kan påverka socialarbetares självbild och upplevelse av sitt professionella handlingsutrymme. Den mediala granskningen kan därmed tolkas som en faktor som formar hur professionen uppfattar sitt uppdrag och sin yrkesroll.

Mot denna bakgrund kan den bild av socialtjänstens arbete som framkommer i vårt material tolkas i relation till hur socialt arbete beskrivs inom tidigare forskning, där professionella bedömningar ofta präglas av motstridiga krav och begränsade resurser (Blomberg 2019; Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025). I vår analys framkommer att dessa villkor i begränsad utsträckning synliggörs i nyhetsrapporteringen, vilket enligt vår tolkning kan förstås som en förenkling av socialtjänstens uppdrag. Istället för att synliggöra komplexiteten i beslutsfattandet dominerar mer problemfokuserade skildringar av vem som bär ansvar och varför brister uppstår. Med koppling till socialt arbete innebär detta att professionella bedömningar och strukturella villkor hamnar i bakgrunden, trots att dessa utgör centrala delar av det praktiska arbetet enligt tidigare forskning (Blomberg 2019; Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025). När orsakerna inte beskrivs kan ansvaret i högre grad komma att

konstrueras som knutet till den enskilda organisationen eller socialsekreterarna själva. Detta kan riskera att skapa föreställningar om att brister handlar om att myndigheten eller dess medarbetare inte vill eller förmår utföra sitt arbete på ett tillräckligt sätt, vilket innebär att socialtjänstens arbete riskerar att framstå som enklare och mer entydigt än vad det är i praktiken.

Diskursen om socialtjänsten som hot mot familjen kan förstärka denna bild ytterligare genom att socialtjänstens ingripanden beskrivs i termer av makt, kontroll och tvång. I materialet konstrueras socialtjänsten ofta som en aktör som "tar" barn. När berättelserna återges genom starka emotionella vittnesmål kan det få en särskild tyngd, eftersom det kan ge läsarna en känsla av närvarande i en akut och känslomässigt laddad situation. Samtidigt begränsas socialtjänsten utifrån sekretess att ge sin version av situationen (Nilsson, Nordfeld, & Landstedt 2025). Detta bidrar till en kraftig obalans i den diskursiva praktiken, där vissa aktörer ges tolkningsföreträde medan andra strukturellt begränsas i sin möjlighet att påverka hur situationen förstås (Fairclough 1992, s. 78). Detta överensstämmer med Gibelmans (2004) forskning som visar att socialtjänsten i media ofta framställs som auktoritär och kontrollerande snarare än en stödjande verksamhet. Vår studie visar dock att denna diskurs inte enbart formas genom skildringar av tvångsingripanden utan även genom berättelser om uteblivna eller fördröjda insatser. Detta innebär att socialtjänsten konstrueras som problematisk oavsett om ingripanden sker eller inte, vilket begränsar möjligheten att förstå myndighetens arbete som präglad av avvägningar mellan risk, skydd och barnets bästa. För socialt arbete som profession kan denna typ av skildringar bidra till att befästa redan existerande föreställningar om socialtjänsten som i huvudsak ingripande verksamhet. De diskurser som identifierats kan därmed förstås som en del av den sociala praktik där föreställningar om socialtjänsten kan påverka tillit, legitimitet och relationen mellan familjer samt myndigheter (Fairclough 1992, s. 66).

I materialet framställs socialtjänstens agerande ofta som problematiskt oavsett om ingripanden sker eller inte. Ingripanden kopplas till risken för att familjer splittras eller att barn far illa i institutionell vård och uteblivna insatser kopplas till fortsatt utsatthet. Liknande mönster har identifierats i tidigare forskning där sociala myndigheter ofta hamnar i en skuldposition och kritiseras både för ingripanden och för passivitet (Gibelman 2004; Staniforth & Beddoe 2017). Vår studie visar att denna motsägelsefulla position likaså präglar svensk nyhetsrapportering om socialtjänstens arbete med barn och unga. När socialtjänstens

handlingsutrymme i materialet framställs som återkommande otillräckligt riskerar tilliten till professionens bedömningar att försvagas, något som tidigare forskning har kopplat till konsekvenser för professionens legitimitet och relationen mellan familjer och sociala myndigheter (Zugazaga et al. 2006; Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025). Utifrån detta kan studiens resultat förstås som att socialtjänsten konstrueras som problematisk både genom handling och underlåtenhet. Detta kan förstås som en diskursiv struktur där det professionella handlingsutrymmet begränsas, snarare än som enbart kritik mot enskilda beslut. På så sätt kan studiens resultat förstås som ett uttryck för hur socialtjänstens legitimitet utmanas i den offentliga diskussionen.

Detta mönster kan också förstås i relation till samhälleliga diskussioner om tillit och statlig kontroll. I sammanhang där tilliten till myndigheter redan är svag kan berättelser om tvångsingripanden ges särskild betydelse. På så sätt samverkar nyhetstidningars språkbruk med bredare samhälleliga processer, vilket kan förstärka föreställningar om socialtjänsten som hotfull aktör. Samtidigt visar tidigare forskning att tillit till socialtjänsten inte enbart formas av mediala skildringar utan även utifrån människors generella tillit till offentliga institutioner samt tidigare erfarenhet av myndigheter, vilket innebär att mediebilderna bör förstås som en del av ett större sammanhang mer än som en egen förklaring (Nilsson, Egan Sjölander & Landstedt 2024).

Diskursen om socialtjänsten som administrativt system framstod som mer framträdande än vad vi initialt förväntade oss. I många av artiklarna synliggörs socialtjänstens arbete genom ärendeflöden, statistik, väntetider och organisatoriska lösningar. När kontakten mellan socialarbetare och familjer reduceras till formuleringar som "hänvisas till växeln" eller "ärendet ligger på arbetsgruppen" framstår socialtjänsten inte som en relationell verksamhet utan som anonym och distanserad. Denna administrativa beskrivning kan förstås i relation till tidigare studier som beskrivit hur socialt arbete i media ofta präglas av byråkrati (Blomberg 2019; Gibelman 2004). Vår studie visar däremot hur denna förståelse blir särskilt dominerande även i rapporteringen som rör barn och ungas utsatthet, vilket riskerar att reducera socialt arbete till administration i allmänhetens uppfattning. När barns situation främst synliggörs genom ärenden, statistik och administrativa processer kan barnens egna erfarenheter och behov komma att hamna i bakgrunden. I detta sammanhang framträder dessutom barnets position som särskilt begränsad. I materialet används barn ofta för att tydliggöra allvaret i vuxnas beslut eller institutionella brister snarare än att framträda som

subjekt med egna röster. Barn fungerar därmed ofta för att tydliggöra moraliska frågor och för att illustrera vilka konsekvenser olika situationer kan få. Detta innebär att barns utsatthet synliggörs utan att barns egna perspektiv ges utrymme. Detta mönster framkommer dessutom i forskning som visat att barns perspektiv ofta ges mindre plats i medierapportering om samhällsvård (Popović & Kapić 2017).

Ett återkommande drag i materialet är att socialtjänstens arbete sällan ges möjlighet att förklaras eller nyanseras vilket starkt kopplas till sekretessens betydelse för vad som kan uttryckas offentligt. När socialtjänsten inte kan kommentera enskilda ärenden eller redogöra för sina bedömningar lämnas ett utrymme som andra fyller, exempelvis journalister och berörda familjer. Detta ligger i linje med Nilsson, Nordfeldt och Landstedt (2025) som visar att sekretess och komplexa arbetsprocesser begränsar socialtjänstens möjligheter att synliggöra sitt arbete i media. I analysen framträder därmed tydligt vilka röster som ges utrymme, vilket kan kopplas till den diskursiva praktiken där vissa aktörers perspektiv ges större genomslag medan andra begränsas i sin möjlighet att komma till tals (Fairclough 1992, s. 78). I detta sammanhang blir subjektpositioner centrala för att förstå hur dessa maktförhållanden tar form i språket. Subjektpositioner kännetecknas av hur individer och grupper tillskrivs roller och handlingsutrymme genom språkliga beskrivningar (Dahlstedt & Vesterberg 2020, s. 179). I vårt material innebär detta att socialtjänsten ofta konstrueras genom det som andra aktörer säger om verksamheten, medan socialtjänstens egen röst förblir svag eller frånvarande. Socialtjänstens arbete blir därmed främst synligt genom sina organisatoriska gränser snarare än genom sitt faktiska arbete med barn och unga. Detta understryker en maktobalans i nyhetsrapporteringen där de som har möjlighet att tala kan definiera verkligheten, medan de som tystas av strukturella begränsningar riskerar att domineras av andras berättelser. När socialtjänstens perspektiv i begränsad utsträckning kommer till uttryck kan det enligt vår tolkning innebära att strukturella förklaringar till barns utsatthet ges mindre utrymme i nyhetsrapporteringen. Barns utsatthet kan därmed i materialet i högre grad konstrueras genom individuella händelser och beslut.

Samtidigt visar analysen att det även förekommer beskrivningar som skiljer sig från den dominerande bilden, där socialtjänsten konstrueras som en hjälpare och professionell aktör. Denna diskurs framträder främst i artiklar där socialtjänstens företrädare ges utrymme att själva beskriva sitt uppdrag och sina arbetsätt, ofta i relation till kritik eller desinformation. Med hänsyn till socialt arbete kan denna diskurs förstås som ett försvar mot de mer

dominerande negativa skildringarna kring professionens uppdrag, snarare än som ett självklart och etablerat sätt att beskriva socialtjänstens arbete med barn och unga i nyhetstidningar. Detta visar tidigare forskning som pekar på att socialtjänstens perspektiv blir aktuellt först i samband med kritik eller krishantering (Blomberg 2019; Nilsson, Nordfeldt & Landstedt 2025). Till skillnad från tidigare studier som främst betonar en övervägande negativ mediebild av socialtjänsten (Blomberg 2019; Gibelman 2004; Stanfield & Beddoe 2013; Staniforth & Beddoe 2017) visar vår studie genom denna diskurs att socialtjänsten som hjälpare aktör trots allt förekommer, även om den ofta framträder för att bemöta kritik och försvara sitt arbete. Att den hjälpare diskursen främst blir aktuell i samband med kritik kan förstås utifrån hur nyheter väljs och utformas, där händelser med negativ karaktär ofta prioriteras (Hodkinson 2017, s. 122-126). På så sätt framträder bilden av socialtjänsten som stödjande ofta först när verksamheten bemöter kritik. En mångtydig mediebild kan vidare innebära att socialtjänstens uppdrag framstår som otydlig för allmänheten.

När de fyra diskurserna betraktas tillsammans framträder ett mönster där socialtjänsten sällan ges möjlighet att framstå som en vardagligt arbetande och relationell verksamhet. Istället domineras beskrivningar av brister, hot och administrativa processer. Språkliga val, nyhetsrapporteringens villkor och vilka föreställningar som redan finns i samhället kan tillsammans bidra till att socialtjänsten framstår som ett problem än som en del av lösningen. Detta gäller särskilt arbetet med barn och unga där dramatiska och känsloladdade berättelser tenderar att få stort genomslag. Genom dessa diskurser erbjuds förståelser där socialtjänstens arbete med barn och unga främst uppfattas som reaktivt, konfliktfyllt och organisatoriskt styrt.

För socialt arbete kan detta medföra att professionens legitimitet, möjlighet att bygga förtroendefulla relationer och viljan hos familjer att söka hjälp påverkas av hur verksamheten återkommande konstrueras. Studien visar därmed hur nyhetstidningar inte bara beskriver socialtjänstens arbete utan aktivt formar de tolkningsramar som verksamheten förstås och bedöms genom. Sammantaget visar studien att nyhetstidningars beskrivningar av socialtjänstens arbete med barn och unga inte enbart kan påverka bilden av socialtjänsten, utan också de villkor under vilka socialt arbete med barn och unga blir möjligt att bedriva. Resultaten i studien bör förstås som tolkningar av hur socialtjänstens arbete med barn och unga framställs i nyhetstidningar, mer än som en beskrivning av socialtjänstens faktiska

praktik. Mot denna bakgrund blir det relevant att placera studiens resultat i en bredare samhällelig kontext där nyhetsrapporteringen produceras och publiceras.

I Faircloughs (1992) tredimensionella modell utgör den sociala praktiken den bredare samhälleliga kontext i vilken diskurser produceras, sprids och får betydelse (Fairclough 1992, s. 66). I denna studie innebär det att nyhetstidningarnas skildringar av socialtjänstens arbete behöver förstås i relation till hur nyheter produceras och publiceras, samt hur dessa texter cirkulerar i offentligheten. Vår tolkning är att tidningsartiklar om socialtjänsten produceras i ett samhällsklimat där frågor som rör barns rättigheter, statens ansvar och myndigheters maktutövning är ständigt närvarande och centrala i den offentliga debatten. I en sådan kontext blir socialtjänstens arbete föremål för både förväntningar och ifrågasättanden, vilket kan skapa en tolkningsram där enskilda händelser lätt ges ett större symboliskt värde. Dessa tolkningsramar förändras likaså över tid och påverkas av hur frågor om socialtjänsten återkommande tas upp i nyhetsrapporteringen, samhällsdebatter och politiska diskussioner. Genom nyhetsrapporteringen synliggörs socialtjänstens arbete med barn och unga för en bred allmänhet, vilket innebär att de diskurser som identifierats i materialet får spridning och genomslag i samhällsdebatten. Dessa beskrivningar får betydelse för hur socialtjänstens arbete förstås och diskuteras i samhället. Det beror på att de enligt vår tolkning både speglar och reproducerar rådande föreställningar om barnskydd, myndighetsutövning och statens ansvar för familjer. Mot denna bakgrund kan nyhetsrapporteringen förstås som en del av den sociala praktiken där socialtjänstens roll och legitimitet kontinuerligt formas och förändras i offentligheten (Fairclough 1992, s. 66).

7.2 Kritisk reflektion

Den kritiska reflektionen syftar till att belysa studiens styrkor, möjliga begränsningar och de metodologiska överväganden som kan påverkat dess trovärdighet och kvalitet. Reflektionen tar sin utgångspunkt i studiens genomförande och de val som gjorts under forskningsprocessens olika faser.

Larsson (2005) lyfter flera aspekter för att uppnå kvalitet i studier. Intern logik är ett begrepp som handlar om studiens helhet, vikten av tydlig och genomtänkt koppling mellan frågeställning, teoretiskt ramverk, metod och analys för kvalitet (Larsson 2005, s. 20). I denna studie har intern logik eftersträvat genom att syfte och frågeställningar formulerats

med fokus på hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras. Detta fokus har motiverat valet av ett socialkonstruktionistiskt perspektiv, där mediernas språk förstås som aktivt meningsskapande. Utifrån denna teoretiska utgångspunkt har kritisk diskursanalys valts som metod, då den möjliggör en analys av hur språkliga mönster, värderingar och maktrelationer kommer till uttryck i tidningsartiklarna. Analysen har genomförts i linje med detta genom att identifiera återkommande sätt att beskriva socialtjänstens arbete, vilka analyserats som fyra övergripande diskurser. Detta har skapat en sammanhållen helhet där studiens syfte, teoretiska ramverk, metodval och analys är tydligt sammanhängande.

Valet av socialkonstruktionism som teoretiska utgångspunkt har möjliggjort en analys av hur språket i tidningsartiklarna bidragit till att forma och reproducera diskurser om socialtjänsten. Fokus har inte legat på huruvida mediebeskrivningarna är korrekta i relation till socialtjänstens faktiska praktik, utan på hur språket i artiklarna bidragit till att konstruera specifika diskurser. Vidare har tillämpningen av kritisk diskursanalys möjliggjort en fördjupad analys av hur socialtjänstens arbete representeras i artiklarna samt vilka tolkningar som görs möjliga genom dessa beskrivningar. Detta har skapat goda förutsättningar för en fördjupad analys, samtidigt som resultatet har behövts förstås som tolkningar av mediala beskrivningar snarare än som socialtjänstens faktiska praktik. Att inkludera både lokala, regionala och nationella tidningar har bidragit till variation i materialet mellan olika mediala kontexter. Samtidigt har avgränsningen till tryckta tidningsartiklar publicerade under ett begränsat tidsintervall inneburit att vissa former av diskurser kan ha exkluderats. Avgränsningen har dock varit ett medvetet metodologiskt val, då studien syftat till att analysera samtida skildringar av hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar.

Larsson (2005) beskriver perspektivmedvetenhet, som syftar till att forskaren är tydlig med sin förståelse samt erfarenheter eftersom tolkningar alltid sker utifrån perspektiv. Genom att synliggöra detta har vi eftersträvat en analys som är transparent och möjlig att granska. Vidare framhålls det att kvalitet i kvalitativa studier uppnås när forskaren tydligt redogör för hur tolkningar har formats och gör detta på ett sätt som möjliggör för läsaren att följa hur resultatet vuxit fram (Larsson 2005, s. 18). Detta har varit särskilt relevant i föreliggande studie eftersom vi är socionomstudenter och därmed bär med oss en förförståelse av socialt arbete. Vår utbildning har givit oss en insyn i socialtjänstens uppdrag, ramar och praktik vilket kan ha påverkat både vårt urval av empiri och vår tolkning av materialet. För att

motverka detta har vi under analysprocessen kontinuerligt diskuterat våra tolkningar och återvänt till materialet för att pröva om våra analyser kan motiveras utifrån empirin, snarare än från våra egna förväntningar. Samtidigt anser vi att vår kunskap från utbildningen likaså skapat förutsättningar för en mer nyanserad och fördjupad förståelse av det material som analyserats.

Utöver de metodologiska övervägandena har det blivit tydligt att nyhetstidningar inte enbart beskriver socialtjänstens arbete, utan även kan bidra till att forma diskurser om vad socialtjänsten bör vara och vilka aktörer som tillskrivs ansvar för systemets brister. Detta tar sig uttryck genom att rapporteringen i stor utsträckning fokuserar på organisatoriska brister, medan beskrivningar av professionella bedömningar och arbetet i praktiken förekommer mer sällan. I linje med tidigare forskning visar även vår studie att nyhetstidningar tenderar att skapa återkommande bilder av socialarbetare, barn och familjer. Dessa återkommande bilder kan reproducera föreställningar och därigenom begränsa vilka problem samt lösningar som framstår som viktiga. Vi har därför varit uppmärksamma på detta, eftersom nyhetstidningar kan påverka både allmänhetens uppfattningar och vilka frågor som ges politisk uppmärksamhet.

Utöver att bidra med en fördjupad förståelse av hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i nyhetstidningar kan studiens resultat även ha betydelse för sociala arbetets praktik. Genom att synliggöra befintliga diskurser i nyhetsrapporteringen om socialtjänsten ges professionen ett underlag för att reflektera över hur den egna verksamheten kan komma att uppfattas i samhället och vilka föreställningar som riskerar att prägla mötet med barn och familjer.

Sammantaget har dessa metodologiska och teoretiska val skapat en sammanhängande helhet som möjliggjort en analys av studiens frågeställningar i linje med syftet. Samtidigt har resultaten behövt förstås i relation till metodens tolkande karaktär, forskarens position och de avgränsningar som gjorts. Studien bör därmed ses som ett bidrag till förståelsen av den diskurs om socialtjänsten som konstrueras i svenska nyhetstidningar, snarare än som ett generaliserbart svar på hur socialtjänstens arbete med barn och unga faktiskt bedrivs.

7.3 Studiens kunskapsbidrag och framtida forskning

Studien bidrar med fördjupad kunskap om hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i svenska nyhetstidningar, med särskilt fokus på de diskurser som präglar denna studie. Tidigare forskning har främst behandlat hur socialtjänsten som institution porträtterats i media i generella termer, medan mer specifika aspekter av dess arbete med barn och unga i stor utsträckning har förblivit mindre uppmärksammade. Genom att fokusera på tidningsartiklar som rör just socialtjänstens arbete med barn och unga under en sammanhängande tidsperiod bidrar studien med en mer riktad förståelse av hur dessa frågor konstrueras i aktuell rapportering i nyhetstidningar.

Genom analysen av mediala diskurser kring socialtjänstens arbete med barn och unga har studien kunnat synliggöra hur frågor om barns skydd, föräldraskap och myndigheters ingripanden konstrueras samt förstås i samhällsdiskussionen. Studiens resultat visar att socialtjänsten återkommande framställs genom diskurser som betonar brister, hot och administrativa processer, vilket påverkar vilka sätt att förstå socialtjänstens arbete som görs möjliga i nyhetsrapporteringen. Ett centralt kunskapsbidrag i studien är att visa hur flera olika diskurser om socialtjänsten samexisterar och samverkar i nyhetstidningar under samma tidsperiod. Till skillnad från studier som främst fokuserar på enskilda fall eller specifika typer av ingripanden visar vårt resultat att socialtjänsten positioneras som problematisk både när ingripanden genomförs och när insatser upplevs som uteblivna eller fördröjda. Studien bidrar även med kunskap om hur barn trots att de står i centrum i rapporteringen, i begränsad utsträckning ges en egen röst i tidningsartiklarna. Barns perspektiv förmedlas främst genom vuxnas tolkningar och bedömningar. Detta bidrar med kunskap om hur barnperspektivet ofta begränsas i nyhetsrapporteringen, trots att barnets bästa lyfts fram som en central del.

Sammantaget bidrar studien till en ökad kunskap om hur nyhetstidningars sätt att rapportera om socialtjänstens arbete med barn och unga kan påverka hur verksamheten uppfattas. Genom att synliggöra dessa återkommande mönster kan studien bidra till ökad förståelse för de förutsättningar under vilka socialt arbete med barn och unga bedöms och diskuteras i samhället. Studien kan därmed utgöra ett underlag för yrkesverksamma inom socialtjänsten att reflektera över hur den egna professionen och dess arbete framställs i nyhetstidningar, samt hur sådana mediala beskrivningar kan påverka mötet med barn, unga och familjer. Genom ökad medvetenhet om identifierade diskurser kan professionen ges bättre

förutsättningar att bemöta eventuella föreställningar om socialtjänstens arbete med barn och unga grundade i nyhetstidningars skildringar.

Framtida forskning skulle med fördel kunna undersöka hur socialtjänstens arbete med barn och unga konstrueras i andra typer av medier, såsom sociala medier. Studier som omfattar längre tidsperioder skulle även kunna bidra till att synliggöra hur diskurser om socialtjänsten utvecklas och förändras över tid. Vidare skulle framtida forskning kunna undersöka hur nyhetstidningars skildringar påverkar allmänhetens uppfattning och förtroende för socialtjänsten samt hur socialarbetare själva uppfattar och förhåller sig till mediebilderna i sin yrkesroll. Sammantaget tydliggör dessa förslag flera möjliga riktningar för fortsatt forskning.

8. Referenslista

Allwood, C. M. & Erikson, M. G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. 2 uppl., Studentlitteratur.

Asplund, M., Hedman, E. & Kask, L. (2024). Josef tvingades till dna-test: "Får inte vara pappa". *Norrländska Socialdemokraten*, 28 mars.

Ayre, P. (2001). Child protection and the media: Lessons from the last three decades. *British Journal of Social Work*, 31(6), s. 887–901. doi:10.1093/bjsw/31.6.887

Berger, P. L. & Luckmann, T. (2007). *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. Penguin.

Blomberg, H. (2019). "We're not magicians!" On the use of rhetorical resources in Swedish news media narratives portraying the social services and social workers. *Qualitative Social Work*, 18(2), s. 229-246. doi:10.1177/1473325017710324

Boréus, K. (2022). Texter i vardag och samhälle. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Liber. s. 181–199.

Brunnberg, E. (2001). Media och socialt arbete – En explorativ studie av medierapportering som påverkansfaktor inom socialtjänsten i Sverige och Finland. *Nordicom Information*, 23(2), s. 31–43.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl., Liber.

Burr, V. (2015). *Social constructionism*. 3 uppl., Routledge.

Couldry, N. (2012). *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. 2 uppl., Polity.

Dahlstedt, M. & Vesterberg, V. (2020). Kritisk diskursanalys. I Dahlstedt, M. & Gruber, S. (red.) *Metoder för forskning i socialt arbete- hur, var och varför?* Gleerups. s. 177–192.

Enström, T. (2024). Tonårsfamiljer som är i kris hänvisas till kommunens växel. *Östgöta Correspondenten*, 20 november.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity.

Frundin, J. (2024). Tio orosanmälningar om dagen: “Det ökar varje år”. *Östersunds-Posten*, 25 september.

Gibelman, M. (2004). Television and the Public Image of Social Workers: Portrayal or Betrayal? *Social Work*, 49(2), s. 331–334. doi:10.1093/sw/49.2.331

Grabe, S. & Johansson, M. (2024). Det är viktigt med en förtroendefull relation med föräldrarna. *Göteborgs-Posten*, 22 mars.

Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2011). *Massmedier: press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. 10 uppl., Ekerlids.

Hodkinson, P. (2017). *Media, culture and society: an introduction*. 2 uppl., Sage.

Larsson, S. (2005). Om kvalitet i kvalitativa studier. *Nordisk Pedagogik*, 25, s. 16–35.

Lernfelt, M. (2024). Socialtjänsten har svårt att klara sitt uppdrag. *Norran*, 29 oktober.

Mediemyndigheten (2025). *Mediekonsumtion 2025*.

<https://mediemyndigheten.se/globalassets/rapporter-och-analyser/medieutveckling/mediekonsumtion/mediekonsumtion-2025-0901.pdf> [2026-01-21].

Molin, J. (2024). De vill motverka desinformation om socialtjänstens arbete. *Markbladet*, 13 november.

Nilsson, K., Egan Sjölander, A. & Landstedt, E. (2024). No clear connections: A study of the association between news media use, public trust, and Swedish social services. *European Journal of Social Work*, 27(5), s. 1047–1060. doi:10.1080/13691457.2023.2266588

Nilsson, K., Nordfeldt, M. & Landstedt, E. (2025). Social Workers' Experiences of Public Perceptions of the Social Work Profession: An Exploratory Study. *SAGE Open*, 15(1), s. 1-14. doi:10.1177/21582440251313655

Nimlin, V. (2024). Socialsekreterare Beata: "Ungarna är våra chefer". *Blekinge Läns Tidning*, 3 april.

Persson, A. (2024). Socialtjänstens arbete mot heder sågas. *Sydsvenskan*, 24 februari.

Popović, S. & Kampać, K. (2017). Media coverage of children in out-of-home care: Content analysis of Croatian daily newspapers. *Medijska istraživanja*, 23(1), s. 127–150. doi:10.22572/mi.23.1.6

SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*.

SFS 2025:400. *Socialtjänstlag*.

Sköld, J. & Örstadius, K. (2024). Föräldrar ansågs lämpliga-bebis fick hjärnskador. *Dagens Nyheter*, 30 november.

Socialstyrelsen (2021). *Handläggning och dokumentation - Handbok för socialtjänsten*. <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/a6e6d5ffaa294a94bc6d7dab1cc48936/2021-12-7658.pdf> [2025-11-14].

Socialstyrelsen (2025). *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2024*. <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/523ca104361a4e84b1a31c33782c503f/2025-10-9726.pdf> [2025-11-14].

Socialstyrelsen (2023). *Utreda barn och unga- Handbok för socialtjänsten*.

<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/4be745dad8674a9497b02ba0d8d9e3cd/2023-6-8657.pdf> [2026-01-21].

Stanfield, D. & Beddoe, L. (2013). Social work and the media: A collaborative challenge. *Aotearoa New Zealand Social Work*, 25(4), s. 41–51. doi:10.11157/anzswj-vol25iss4id62

Staniforth, B. & Beddoe, L. (2017). Five years in the news: A media analysis of 'Child, Youth and Family' in two daily newspapers (2008–2012). *Aotearoa New Zealand Social Work*, 29(4), s. 5–18. doi:10.11157/anzswj-vol29iss4id382

Stomberg, O. (2024). Larm från socialkontoret: Orimlig arbetsbelastning. *Eskilstuna Kuriren*, 19 februari.

Strömbäck, J. (2011). Mediatization and perceptions of the media's political influence. *Journalism Studies*, 12(4), s. 423-439. doi:10.1080/1461670X.2010.523583

Swärd, H. & Starrin, B. (2016). Makt i socialt arbete. I Meeuwisse, A., Swärd, H., Sunesson, S. & Knutagård, M. (2016). *Socialt arbete: en grundbok*. 3 uppl., Natur & Kultur Akademisk. s. 393-413.

Söderberg, M. & Bengtsson, H. (2024). Barnen togs om hand av staten- så lever de i dag. *Kristianstadsbladet*, 3 februari.

Thompson, J.B. (1995). *The media and modernity: a social theory of the media*. Polity Press.

Trus, H. (2024). Karins kamp för sin dotter: "Ärligt, vad gör jag för fel?". *Expressen*, 27 april.

Vetenskapsrådet (2024). *God forskningsсед*.

<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningsсед-2024.html> [2025-10-22].

Wasastjerna, J. (2024). Flickan var borta i fem år-mamman fortsatte få bidrag.
Göteborgs-posten, 17 maj.

Windemo, K., Jensen, T. & Olander, E. (2024). Nej, socialtjänsten kidnappar inte barn.
TTELA, 17 augusti.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2020). *Diskursanalys som teori och metod*.
Studentlitteratur.

Zugazaga, C.B., Surette, R.B., Mendez, M. & Otto, C.W. (2006). Social workers perceptions of the portrayal of the profession in the news and entertainment media: an exploratory study. *Journal of Social Work Education*, 42(3), s. 621–636. doi:10.5175/JSWE.2006.200500502